OOST POST
SOERABAIJASCHE COURANT.

№ 60 ZEVENDE JAARGANG. 1859

Prijs der Inteekening.
Per 6 maanden voor Soerabaya. . . . . . *f* 7.50
„ „ „ „ Java. . . . . „ 9.—
„ „ „ „ Buitenbezittingen. . . „ 10.—
„ „ „ „ Nederland. . . . . . „ 13.—
De *OOSTPOST* voorschijnt elken *Maandag* en *Donderdag*.

DONDERDAG 28 JULIJ.

Prijs der Advertentiën.
De prijs der ADVERTENTIËN is *f* 1.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het segel.
Advertentiën met groote letter betalen dubbeld.
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel.

GEVANGENISWEZEN.

(INGEZONDEN).

(*Vervolg van nummer* 58.)

Dit alles was noodzakelijkheid en is ook thans nog onmisbaar; maar dat bewijst nog geenszins dat de volgens de wet veroordeelde een zedelijk verachtelijk wezen zou zijn. — Het is in overëenstemming met het algemeen belang dat de Maatschappij zich wetten heeft gesteld die door elk van hare leden moeten worden nageleefd. — Die wetten, als gegrond op eeuwenlange ondervinding, en gewijzigd naar de behoeften des volks, moeten worden beschouwd als de strekking te hebben van de maatschappelijke belangen, niet minder dan de zedelijke ontwikkeling, des volks te beöogen, terwijl het denkbeeld van wraak in geen geval hier van toepassing kan worden. — De tijdelijke opsluiting dus, die den overtreder der wetten wordt opgelegd, mag niet zijn eene vergelding voor wat hij misdeed tegen de maatschappij, maar wel eene tijdelijke afzondering uit dezelve, ten einde hem te doen komen tot het begrip van zijne verkeerdheid en hij dus, na expiratie van het vonnis, als een onschadelijk lid in de maatschappij moge terugkeeren. — Wanneer het niet van dit denkbeeld is dat de wet uitgaat, dan is elk vonnis dat den overtreder slechts tijdelijk uit de zamenleving verwijdert, eene absurditeit; want in stede van het kwaad te verminderen wordt het erger, doordien de gemeenschappelijke opsluiting van een aantal personen wier begrippen en hoedanigheden in strijd zijn met het algemeen belang, geen ander gevolg kan hebben dan de onderlinge vervolmaking van hun talent tot verkeerde praktijken. — Hun leven, tot op den tijd der overtreding waarvoor zij werden veroordeeld, was hun, niettegenstaande het vele goede dat zij om zich heen zagen, niet genoeg om hen van verkeerde handelingen terug te houden; veel minder nog om hen het verkeerde hunner begrippen te doen inzien; en kan men dus niet verwachten dat zij tot betere gevoelens zullen komen op eene plaats waar zij niets hooren, dan het verwardste amalgama van de meest verwarde begrippen van orde en zedelijkheid. Het is dus evenzeer in het belang der zamenleving, als het in overëenstemming moet zijn met de zedelijke beginselen eener *christelijke* maatschappij, dat de gevangenissen worden beschouwd als plaatsen die voornamelijk moeten dienen ter hervorming van hen die wegens wanbegrippen of slechte handelingen van de zamenleving tijdelijk worden uitgesloten. — Het wordt dus een zeer belangrijk vraagstuk welke middelen het doelmatigste zijn om de gevangenissen, zoo als die thans zijn, te herscheppen in datgene wat zij in het belang der maatschappij zouden *moeten* zijn.

Het stelsel van cellulaire opsluiting, dat in Amerika en Europa op vele plaatsen is aangenomen, zou hier in een tropisch climaat een moorddadig stelsel worden, en bovendien zijn er reeds overvloedige bewijzen dat dat stelsel in alle opzigten zeer ondoelmatig is, om de eenvoudige reden dat het doel niet is de overtreders te leeren alleen te leven, maar wel om hen te leeren zich in de zamenleving te gedragen volgens de wetten en bepalingen die tot algemeen welzijn zijn ingevoerd; dat is, hij moet leeren zijn eigen belang te wijzigen en in overëenstemming te brengen met de belangen van hen die hem omringen, iets waartoe solitaire opsluiting niet leiden kan, omdat de persoon die aldus wordt alleen gehouden de gelegenheid ontbreekt om de hem voorgehoudene beginselen in toepassing te brengen. — Terwijl de ondervinding zooveel bewees omtrent het stelsel van cellulaire opsluiting, heeft de ondervinding in de strafkoloniën tot dezelfde uitkomst geleid; namelijk, dat het doeltreffendst middel tot hervorming der gevangenen is dat hunne zamenleving zooveel mogelijk worde geschoeid op den leest der groote maatschappij, zoodat er eene werkzame maatschappij in het klein wordt geboren, waarvan echter elk lid onder een nauwlettend toezigt staat.

Uit de vergelijkende staten toch, die daaromtrent zijn opgemaakt met al de naauwkeurigheid die de omstandigheden toelieten, is aangetoond geworden dat van de ontslagene gevangenen die uit strafkolonien komen waar, even als in de groote zamenleving, hun belang aan een werkzaam leven was verbonden, er veel meer zijn die zich door nijverheid en goed gedrag *met vrucht* aan een behoorlijk beroep wijden, dan er gevonden worden onder diegenen die uit een gevangenhuis kwamen waar zij den tijd in ledigang doorbragten, of waar zij alleen door dwang tot den arbeid werden gebragt; en dit verschil is zóó groot, dat de verkregene uitkomsten bewezen dat de strafkolonien op een gelijk aantal gevangenen nagenoeg zeventien nuttig werkzame burgers aan de maatschappij teruggaven, tegen het gemiddeld van de verschillende gevangenhuizen slechts vijf; zoodat de verhouding in het voordeel de strafkoloniën is als ee 17:5.

Behalven deze reeds zeer duidelijke aanwijzing, geeft het onpartijdig onderzoek van het gezond oordeel hetzelfde resultaat. — De meest gewone aanleidingen tot misdrijf of overtreding zijn nooddruft, gebrek aan het waarlijk noodige; behoefte aan hetgeen men zich heeft gewend als noodig te beschouwen; luiheid, toorn, wraakzucht; al hetwelk leidt tot een zelfzuchtig streven om zich of zijne hartstogten genoegdoening te geven, met roekeloos voorbijzien van anderer bijzondere belangen en van het algemeen belang; en is het dus geheel strijdig met de gezonde rede om verbetering te verwachten bij hen, die, na reeds tot misdrijf vervallen te zijn, nog eenige jaren aan werkeloosheid en verveling worden overgelaten, terwijl in alle hunne behoeften geregeld wordt voorzien zonder dat het hun eenige inspanning, moeite, of voorzorg kost. — *Ledigheid is des duivels oorkussen*, en wanneer dat reeds eene waarheid wordt in gewone omstandigheden, waartoe zal dat dan niet leiden bij hen die, reeds eenmaal het kwade boven het goede gesteld hebbende, zich uit verveling den tijd dooden met elkander als in triomf te wijzen op de manier waarop zij de wet en derzelver handhavers, indedaad of voorgewend, hebben weten te verschalken.

Hier in Ned. Indie een nieuw stelsel van behandeling voor den Javaanschen veroordeelden aan te bevelen zou misschien moeijelijkheden aanbieden, maar zeer zeker zou het hoogst voorbarig zijn zoolang er nog niets wordt gedaan tot het waarlijk welzijn van den niet-Javaanschen gevangene die eene veel minder doelmatige behandeling ondervindt. De Javaan in de dessa arbeidt zeer langzaam gedurende eenige uren van den dag; de Javaansche landbouwer beploegt zijn veld zeer op zijn gemak van des morgens zes tot elf ure en het overige gedeelte van den dag is dan ook aan rust gewijd, terwijl maar zelden in den namiddag of avond nog eenig werk wordt verrigt door hem die eenige ochtenduren heeft geploegd. — Welnu; de javaansche veroordeelde werkt minstens zooveel, ja, in de meeste gevallen *meer* dan de planter of landbouwer in de dessa, die dan toch ook genoeg werkt om daarbij eerlijk man te blijven. — Kon men daarbij eenigen invloed uitoefenen op hunne denkbeelden van orde en zedelijkheid, dan zou dat zeker zeer goed zijn; maar heeft de Europeaan hier de daartoe noodige invloed op den Javaan? heeft de Javaan de daartoe noodige vatbaarheid? Wij voor ons gelooven dat die beide vragen weinig vatbaar zijn voor een bevestigend antwoord, en durven daarom niet beweren dat in dit opzigt de behandeling dier gevangenen onvoldoende zoude zijn.

Met de gevangene Europeanen en daarmede gelijkgestelde personen is het geheel anders gesteld. Zij komen in de gevangenis, morren over hun lot terwijl zij angstig hun vonnis verbeiden, worden van al het noodige voorzien, terwijl zij, den een met meer de ander met minder onderwerping, in twist, ledigheid en dobbelspel den tijd

EEN CONCERT EN EEN STERFBED.

(*Vervolg.*)

In dienzelfden nacht zat Henriette Dahlman in haar eenzaam slaapvertrek. Achteloos golfden zwarte lokken langs haar schoon doch bleek gelaat en langs hare schouders. Diepe, innige droefheid sprak uit ieder harer trekken, en tranen ontstroomden hare donkerbruine oogen.

Met de eene hand, die op de tafel rustte, ondersteunde zij haar vermoeid hoofd, en in de andere hield zij een miniatuur-portret, waarop hare blikken onafgebroken gevestigd waren.

Door hare ouders hiertoe genoodzaakt, ten einde hare smart over het verbreken harer betrekking tot van Stralen voor de oogen der wereld te verbergen, woonde zij de meeste partijen in den kring hunner bekenden en ook de concerten en andere vermaken bij, waarheen eerstgenoemden goedvonden zich te begeven. Zoo was zij ook op het concert der Bergzangers verschenen. Hoe zij dat verliet, hebben wij reeds vroeger in dit verhaal gezien.

Zij was een uitmuntend, edeldenkend meisje. Met innige liefde had zij van Stralen bemind — beminde zij hem nog. — De reden, door hem opgegeven: „dat hij zich schuldig gevoelde aan een misstap, wiens gevolgen het geluk, de rust van geheel zijn leven verwoestten, in welk lot hij haar, die hij boven alles lief had, niet mogt doen deelen," — had wel den afgod van haar hart van het hooge voetstuk afgeworpen, waarop hare liefde hem had geplaatst; maar die liefde was niet verminderd. Medelijden met zijne smart, vereering van zijne regtschapene handelwijze omtrent haar, en de zucht om hem op het regte spoor terug te voeren, door liefde zijn zieleleed te verzachten, en, zoo mogelijk, te doen verdwijnen — alle deze gevoelens waren banden, die haar nog naauwer aan hem hechtten, bijna onweêrstaanbaar naar hem toe trokken. En echter mogt zij geene schrede wagen, die haar weêr nader bij hem kon brengen. Had zij al haren maagdelijken schroom kunnen overwinnen en hem te kennen willen geven, dat hij, zoo ergens op de wereld, bij haar vertroosting in zijne smart zou kunnen vinden — de plegtige ernst, waarmede haar vader, voor wien zij onbegrensde achting koesterde, haar had verboden, ooit weder den naam uit te spreken van dien ellendeling, of immer weêr een blik op hem te slaan, zou haar daarvoor hebben doen terug beven. Die ernst deed haar vermoeden, dat haar vader alles bekend was omtrent Willems misdrijf, en dat dit zulk een verbod noodzakelijk maakte. Dit was zoo niet. Trotschheid was het hoofdgebrek, ja bijna de eenige zwakheid van dien achtingwaardigen man. Iemand, die, om welke reden het dan ook zijn mogt, eene gift als deze, de hand zijner dochter, kon versmaden, was in zijne oogen een wezen — te verachtelijk, dan dat eenige andere misdaad hem in zijne schatting nog kon doen dalen.

De kamer, waarin zij zich thans bevond, was haar geliefkoosde verblijfplaats sedert die droevige scheiding. In de eenzaamheid die haar hier altijd omgaf, bespiedden geene zorgvolle of nieuwsgierige blikken hare gelaatstrekken en handelingen. Hier was zij bevrijd van de laffe, voor haar ondragelijke vleijerijen, door hare schoonheid of door de behaagzucht der bewierookers in de gezelschappen aan haar verspild. Hier kon zij vrij en ongehinderd aan hem denken, die alle hare gedachten vervulde, die steeds voor de oogen harer ziel zweefde, al omringden haar, de duisternis van den nacht, of droomgestalten in haren slaap. Hier knielde zij ontelbare malen neder, om troost te zoeken in het gebed, en van Hem, die vergiffenis vermag te schenken, geluk af te smeeken voor dien eenige op aarde, dien zij zoo lief had. Daarom was het eene weldaad voor haar, dat alle hare betrekkingen en vriendinnen, die haar hadden bijgestaan in hare bezwijming, zich van hare legerstede verwijderden en haar vertrek verlieten, toen zij verklaarde, dat zij zich beter gevoelde en slechts behoefte aan rust had.

Nadat hare mama zich nog een paar malen was komen overtuigen van hare beterschap, en nadat alles in huis tot rust was gekomen, trad de oude, getrouwe Saartje, eene dienstmaagd, die reeds vóór de geboorte van Henriette bij de ouders van deze laatsten in dienst was, met veel behoedzaamheid de kamer binnen en naderde het bed van hare jeugdige meesteres.

„Ik hoopte u slapende te vinden, lieve jufvrouw!" zeide zij zacht; „hoe gaat het nu?"

„Slapen! neen, goede Saartje! de slaap is verre van mijne oogleden. Daarom ben ik blij," vervolgde Henriette, „dat ge mij wat gezelschap komt houden. Bovendien wilde ik u iets vragen. Hebt ge ook iets gehoord van...." en zij aarzelde. Dat gebod haars vaders was hard en zwaar, ja, te zwaar viel het haar thans, daaraan gehoorzaam te blijven. De dienstmaagd bespaarde haar echter allen verderen strijd, door hare vraag aan te vullen en te beantwoorden.

„Van mijnheer van Stralen? Ja, jufvrouw? Gisteren morgen heeft de meid, uit het huis waar hij woont, mij verteld,

van hunne in vrijheidstelling afwachten; en voor hen is het zeer noodig dat de gevangenis eene inrigting zij waar hun het verkeerde van hun denken en doen duidelijk worde voorgehouden, terwijl tevens hunne positie zoodanig moet worden geregeld dat zij, buiten het allernoodzakelijkste, niets kunnen verkrijgen zonder er voor te arbeiden.

Het is echter geenszins onverschillig hoe zulk een stelsel van arbeid worde geregeld en gehandhaafd. — Wil men het voorgestelde doel bereiken dan moet men meer doen dan eenige weinige handwerken aanwijzen die door de veroordeelden moeten worden beöefend. — Dewijl de gevangenissen, helaas! de tijdelijke verblijfplaats worden van alle verschillende klassen van menschen, is het ook niet meer dan billijk dat aan allen gelijkelijk de gelegenheid worde opengesteld om eenen arbeid te kiezen die het meest met zijne neiging overëenkomt. — Bovendien is het ook reeds dikwerf gebleken hoe ondoelmatig zulk een gebrekkig stelsel is, waartoe wij slechts een enkel voorbeeld zullen aanhalen. Het is omstreeks een jaar geleden dat in Engeland een gegradueerd doctor in de Godgeleerdheid zich door jaloezij zoo ver liet vervoeren, dat hij eene onverschoonbare wraakoefening hield, zoodat hij, geenszins ten onregte, tot vier jaren gevangenisstraf werd veroordeeld. — Een welopgevoed man zijnde, die immer als een goedhartig mensch was bekend geweest, was hij, zoodra zijne blinde woede was bekoeld, van zelf reeds tot inzigt zijner verkeerdheid gekomen, iets waarvan zijne geheele houding bij de teregtzitting, ten sprekendste getuigde. — Ware het nu dien man, die een geleerde was, vergund geworden zich bezig te houden met studie of met eenige daaraan verwantte bezigheid, dan zoude hij welligt zijn lot met meer kracht hebben weten te dragen. — De wet echter liet zulks niet toe onder de termen waaronder hij veroordeeld was, en die geleerde doctor werd aan het schoenmaken gezet. — Het is moeijelijk te bepalen of hij onder eenigen anderen arbeid zich sterker tegen zijn lot zou hebben betoond, maar zeker is het dat de man zijne vernedering onder dezen arbeid nog veel dieper moest gevoelen; en toen hij weinige maanden na zijne veroordeeling door verdriet was gestorven, was menigëen van gevoelen dat eenen meer naar zijnen geest gekozenen arbeid, den man eene betere afleiding zou zijn geweest, en in hem welligt, na zulk eene bittere ondervinding, een dubbel nuttig lid voor de maatschappij zou hebben gespaard. — En zulke gevallen komen niet zóó zeldzaam voor dat zij van weinig beteekenis zouden worden in de overweging van het punt in questie.

Meermalen hebben wij mannen aan wien eene fijne beschaving ten deel was gevallen als gevangenen ontmoet en thans nog zeer kort geleden is te Leipzig een professor in de Godgeleerdheid in hechtenis genomen, omdat hij zich door zijne manie voor zeldzame boeken en manuscripten, tot diefstal had laten vervoeren. — Onzes inziens zou het dus meest doeltreffend zijn om onder de leiding van eenen deskundigen de gelegenheid te openen om alle ambachten binnen de muren der gevangenis uitteoefenen, zonder evenwel iemand te dwingen zich daaraan te wijden; doch de voeding, etc. zoodanig interigten, dat de gevangene die zich liever aan luiheid overgeeft dan te arbeiden, in datgene wat hem op kosten van den lande wordt gegeven, niets meer vindt dan het hoogstnoodige. — Arbeiden zij daarëntegen naar hun vermogen, dan zouden zij daarvoor eene betaling ontvangen die hen in staat stelt om hun lot te verzachten, door zich iets meer dan het hoognoodige te kunnen verschaffen, tot den aankoop waarvan binnen de gevangenis zelve de gelegenheid zoude moeten bestaan. — Hier in Ned.-Indie vooral zoude zulks eene goede uitwerking hebben, want van de met Europeanen gelijkgestelde personen die de gevangenissen komen bevolken, zijn zeker meer dan de helft onbekwaam iets anders te doen dan te copiëren, en zou het dus voor dezulken eene groote weldaad zijn wanneer zij zich in de gelegenheid gesteld zagen om een ambacht te leeren, waardoor zij na expiratie van hun vonnis in hunne behoeften zouden kunnen voorzien. — Tot hiertoe zou zulk eene inrigting het Gouvernement niet nadeelig zijn, want het spreekt van zelve dat het Gouvernement geene ƒ25.— 'smaands meer voor hunne voeding zou geven, maar zich tot de helft zou kunnen beperken, terwijl voor de betaling van den arbeid der gevangenen, de vruchten van dien arbeid aan den lande zouden komen. Voor het geval dat eenig gevangene meer geschiktheid toonde om met het hoofd te arbeiden dan met de handen, zou daarin kunnen worden voorzien bij eene bijzondere bepaling; edoch met dien verstande dat die bezondere voorziening voor hem zou ophouden, zoodra het mogt blijken dat hij zulk eene uitzondering door luiheid zich onwaardig maakte.

Bij zulk eene inrigting zou het echter van zeer groot belang zijn dat het oppertoezigt daarover werd toevertrouwd aan een zachtaardig man van kennis en een helder oordeel, een man zoo als men niet dan zeer zelden zal aantreffen onder hen die met een klein tractement en den titel van cipier in 's Gouvernements dienst willen treden. In vroeger jaren, als een koning veel belang stelde in de naauwgezette bewaking van gevangenen, werden hoogadellijke personen tot *Gouverneur* van de gevangenis benoemd, tegen een hoog tractement (de Bastille etc.) en wanneer dat plaats heeft gehad om de bijzondere wenschen van eenen koning te gelieven, zou dat dan niet thans kunnen geschieden als het er op aan zou komen om een geschikt man te kunnen belasten met een zoo hoogst belangrijk toezigt, als dat over *zulk* eene gevangenis dan zou worden, wanneer het hoofddoel zou zijn, zedelijke hervorming van afgedwaalde broeders.

Voor een Chinees, of Arabier, die door eenen schuldeischer wordt gegijzeld, moet dezen laatsten tien gulden smaands betalen voor de voeding. — De schuldeischer van die betaling te ontheffen zou ten eenemale verkeerd zijn, maar dat zou geenszins eene reden kunnen worden waarom niet ook de gegijzelden zouden worden toegelaten tot den arbeid, op dezelfde voorwaarden waarop de andere gevangenen dat doen. — Ook die moeten voor lediggang worden bewaard, want ook zij zouden als schadelijke élémenten weder in de maatschappij kunnen terugkeeren.

Eindelijk zou het in het belang der Javaansche gevangenen goed zijn als de schrandersten en ijverigsten onder hen, indien deze daartoe lust betoonen, ook tot het aanleeren van een der in de gevangenis onderwezen wordende ambachten werden toegelaten, dan wel dat hun de gelegenheid werd gelaten om zich des verkiezende te wijden aan het werken in bamboe of rotting.

Dit of een dergelijk stelsel zou ongetwijfeld eene zeer goede uitwerking hebben bij velen die thans voor de maatschappij geheel verloren gaan, terwijl eene spaarbank, die afzonderlijk voor de gevangenen kon worden opgerigt, den veroordeelden zou kunnen in staat stellen om tegen den tijd zijner in vrijheidstelling eenig geld bijëen te hebben, waarmede hij zich de gereedschappen tot het uitoefenen van het aangeleerde ambacht zou kunnen verschaffen; tenzij hij zijne verdiensten mogt hebben besteed aan het onderhoud van zijn gezin dat in hem anders deszelfs eenigsten kostwinner zou hebben verloren.

Het hier voorgestelde is zeker grootelijks verschillend van dat wat is; want thans wordt het als eene groote gunst toegestaan om te *mogen* werken. Welke van de beide beginselen echter het beste is zullen wij aan anderer oordeel overlaten; alleen zouden wij ons zeer verheugen als eene ernstige proef werd genomen in den geest van het voorgestelde en zouden wij met de innigste belangstelling den uitslag verbeiden.

(*Redactie*)

OFFICIEEL GEDEELTE.

JAVASCHE COURANT

van den 23*sten Julij* 1859 N°. 59.

Bij Koninklijk besluit van 16den December 1858 no. 76, is de Oost-Indische ambtenaar met verlof in Nederland A. A. T. Ledeboer, laatstelijk ingenieur van de derde klasse bij den waterstaat en 'slands burgerlijke openbare werken in Nederlandsch-Indië, op zijn verzoek eevol uit 'slands dienst ontslagen, met ingang van 1° Januarij 1859, onder toekenning van pensioen.

Bij Koninklijk besluit van den 28sten Mei 1859 no. 55, is:

de heer mr. L. W. C. Keuhenis, laatstelijk raadsheer in het hoog-geregtshof van Nederlandsch-Indië, met 1 Junij 1859, eervol ontheven, van de hem bij Z. Ms. besluit van 20 September 1854 no. 58 opgedragene waarneming der functiën van secretaris-generaal bij het departement van kolonien, met bepaling, dat hij bij dat departement zal werkzaam blijven,

de heer mr. J. Loudon, laatstelijk referendaris ter algemeene secretarie van Nederlandsch-Indië, thans werkzaam bij het departement van koloniën van 1 Junij 1859, belast met de waarneming der functien van secretaris-generaal bij gemeld departement.

Bij Koninklijk besluit van den 29sten Mei 1859 no. 38, is, ten vervolge op Z. Ms. besluiten van den 17den Februarij en 9 October 1858 no. 84, en 75, houdende toekening van eervolle belooningen aan diegenen der zee- en landmagt, die zich bij de in Augustus en September 1857 plaats gehad hebbende krijgsverrigtingen naar Timor (Takaip en Lipak) hebben onderscheiden, terzelfder zake alsnog benoemd tot ridder der vierde klasse van de militaire Willems-orde, de kapitein der infanterie van het leger in Nederlandsch-Indië L. J. F. Timmermans.

Bij besluit van zijne Z. M. den Koning der Nederlanden, Prins van Oranje Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, van den 1sten Junij 1859, is benoemd tot ridder der Orde van de Eikenkroon, de kapitein der infanterie van het leger in Nederlandsch-Indië L. J. F. Timmermans.

Bij beschikking van Zijne Excellentie den Minister van Staat, Minister van Kolonien, van den 17den Mei 1859, La. A, no. 12, is aan den Oost-Indischen ambtenaar met verlof in Nederland, L. H. van der Ven, laatstelijk controleur der eerste klasse bij de landelijke inkomsten en cultures op Java, verleend eene verlofsverlenging voor den tijd van zes maanden.

Civiel Departement.

BIJ DEN RAAD VAN JUSTITIE TE PADANG.

ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek, eervol, als lid, W. Kraft, ingenieur der eerste klasse bij de burgerlijke openbare werken, onder dankbetuiging voor de door hem als zoodanig bewezene diensten.

BENOEMD:

Tot lid, J. L. Lindwurm, majoor der artillerie aldaar.

ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek, eervol, uit zijne betrekking, de advocaat en procureur bij den raad van justitie te Samarang mr. F. B. van Leeuwen.

BENOEMD:

BIJ DE DIRECTIE DER CULTURES.

Tot eersten commies, de tweede commies N. J. F. Dinger.
Tot tweeden commies, de derde commies W. E. Macaré.

OPROEPING VAN CREDITEUREN.

In de *Javasche Couranten* van den 16den en 20sten Julij 1859 no. 57 en 58, worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in de navolgende boedels:

Door de Wees- en Boedelkamer te Macassar, in den insolventen boedel van wijlen den Chinees Lie Hosoen.

Door het Collegie van Boedelmeesteren te Batavia, van wijlen den chinees Jauw Soelong.

Door den Executeur-Testamentair te Batavia, van wijlen den heer Michiel Augustijn Michiels.

Door de Weeskamer te Batavia, in het faillissement van H. J. E. G. F. Hofmeijr.

Door den Executeur te Samarang, van wijlen Johannes Wilhelmus Verstift.

Zijne Excellentie de Gouverneur Generaal publieke audientie zullende verleenen, op *Vrijdag den 29sten Julij e. k.* ten negen ure des morgens, aan het Residentiehuis te Simpang, zoo worden belanghebbenden verzocht hunne aanvragen, onder duidelijke vermelding van naam en kwaliteit te rigten tot den Adjudant van Dienst.

De Kapitein Adjudant.
(949) R. F. DE SEIJFF.

SUBKOMMISSIE VAN ONDERWIJS.

Het jaarlijksch openbaar examen bij de drie Gouvernement-scholen te Soerabaija, zal plaats hebben, op vrijdag den vijfden Augustus 1859.

J. HAGEMAN, J. C. z.
Secretaris.

---

dat mijnheer heel ziek is, en dat wel, zoo als zij zeide, van verdriet. Ja: jufvrouw! het past mij wel niet om over zulke zaken te spreken, maar nu u er toch zelve van tegen mij begint, moet het er maar uit. Ik wilde maar zeggen, dat het toch ook een beetje hard is, om een heer als mijnheer van Stralen zoo maar op eens, God weet om welk wissewasje, den bons te geven. Hoor! u kunt misschien menig rijk huwelijk doen, maar zoo een goed heer zal er niet ligt weêr komen. Zie zoo, nu is het er uit, en als u het mij nu kwalijk neemt, dan heb ik niets gezegd, want ik zou voor alles in de wereld....."

„Neen, neen, Saartje!" zeide Henriette, die haar in haren waan moest laten, hoe diep haar dit ook griefde, „neen, gij meent het goed. Maar hebt gij sedert gisteren morgen niets meer vernomen?" en op nieuw stroomden hare tranen, toen die vraag ontkennend werd beantwoord, en haar snikken bragt ook tranen in de oogen der goedhartige dienstmaagd.

„Saartje!.' zeide de eerste, na eenige oogenblikken, aarzelend, „Saartje! zoudt ge mij eene groote dienst willen doen?..." en toen de toehoordster zwijgend zich naar haar toeboog, voegde zij er op vertrouwelijken toon bij: „ik heb op het concert gehoord, dat hij zeer erg ziek is, en misschien wel... sterven zal.., O! ik zou zoo gaarne eens weten hoe het nu met hem is. Zoudt gij.... het durven wagen.... om...." hier zweeg zij en verborg haar gelaat in de kussens.

„Om er eens heen te gaan? O! met hart en ziel, lieve jufvrouw! dat zou hem misschien van den dood redden, en als ik zulk een goed heer.... Maar wat moet ik hem van u zeggen?" zeide Saartje, terwijl zij in het midden der kamer bleef staan.

„O, niets, volstrekt niets!" riep Henriette angstig uit. „Hij moet vooral niet...."

Doch de boodschapster was reeds verdwenen.

„Zonderling!" zeide zij onder het voortgaan; „maar, hij zal genoeg begrijpen, als ik met die boodschap kom!"

Toen zij de terugkeerende dienstmaagd met voorzigtigheid de voordeur hoorde openen, zat Henriette in de straks beschreven houding. In haren angst was de legerstede haar te benaauwd geworden en had zij zich, na onrustig door de kamer te hebben omgedwaald, afgemat bij de tafel nedergezet. Nu legde zij de beeldtenis van Willem, haar in gelukkiger dagen door hem geschonken, en die zij meermalen had willen terug zenden, maar nog altijd had behouden, schielijk neder en wilde opstaan. Vrees en hoop, de eerste magtiger dan de andere, bestormden haar echter zoodanig, dat zij het niet vermogt, en alleen het kloppend hoofd kon omwenden, om op het gelaat der binnentredende te lezen of zij eene bode voor haar was, die troost of vertwijfeling in haren boezem zou uitstorten.

Na het berigt van Saartje zwijgend te hebben aangehoord, liet de bedroefde haar hoofd weder op de hand zinken, haar verlangen te kennen gevende, eenige oogenblikken alleen te zijn.

„Hopeloos!" had zij gezegd. Diep was dat woord in Henriettes hart gedrongen, maar bijna nog dieper de wensch of bede, die Willems lippen was ontvloeid, toen hij van Henry vernam, wie naar zijn toestand op dat uur liet vernemen, en die door de dienstmaagd was gehoord:

„O, dat ik haar nog éénmaal mogt zien, voor dat ik sterf! — Hare vergiffenis zou mij...."

Dit had hij uitgeroepen — het overige was in zijn boezem gesmoord.

Een geweldige strijd ontstond in de borst van het geschokte meisje. Gehoorzaamheid en liefde kampten om den voorrang. Met snelle schreden liep zij het vertrek op en neder. Eindelijk knielde zij aan hare legerstede, en toen zij weder opgestaan was, ging zij langzaam, maar met een vasten tred naar de tafel, nam een blad papier en schreef:

„Alles, alles vergeef ik u, Willem! Nimmer, — thans geloof ik u dit te mogen bekennen — nimmer heb ik opgehouden u te beminnen. God zij met u en met uwe

„Henriette."

Toen van Stralen dit briefje, door Saartje gebragt, ontving, gaf hij niet het geringste teeken van vreugd. Zwijgend legde hij het neder en staarde met een ernstig, treurig gelaat voor zich heen. „Henry!" zeide hij na eenige oogenblikken, „in mijne secretaire" — hem de plaats aanduidende waar — „zult gij een pakje vinden, met het opschrift: „Aan Henriette Dahlman." Heb de goedheid mij dat te geven."

Vervolgens schreef hij met de grootste inspanning op een blad papier, dat hij Henry verzocht te verzegelen en, met dat pakje, aan Henriette te zenden:

„Als gij dit gelezen hebt, altijd innig geliefde! en mij dan

VERTREK VAN DE LAND-MAIL.

VAN SOERABAYA.

Gedurende het jaar 1859.

In de maand Augustus op den 3den en 18den.
„ „ „ September „ „ 2den „ 18den.
„ „ „ October „ „ 3den „ 18den.
„ „ „ November „ „ 2den „ 18den.
„ „ „ December „ „ 3den „ 19den.
des namiddags te vier ure.

VENDU-DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Vrijdag en *Zaturdag* 29 en 30 *Julij* 1859.
Bij den Docter Koot, aan den weg naar Grissee.

ADVERTENTIEN.

HUWELIJKEN.

Getrouwd:

G. C. O. VOS VAN RIJSWIJK,
2de Luit. der Infanterie
en
J. CH. MULDER.
SOERABAYA, 27 *Julij* 1859. (954)

Getrouwd:

H. M. N. DE HAAN
met
M. E. MARTENS.
SOERABAYA, 13 *Julij* 1859. (932)
Eenige kennisgeving.

Getrouwd:

MR. J. A. KOOIMAN
met
L. E. BOURICIUS.
SOERABAYA, 20 *Julij* 1859. (947)

STERFGEVALLEN.

Op heden den 18den dezer overleed aan boord van het stoomschip *Ambon*, ter hoogte van Passaroeang, mijn geliefde echtgenoot W. A. C. ARDESCH; Majoor der Infanterie, Ridder der Militaire Willems Orde 4de klasse.
(951) J. D. ARDESCH
Eenige kennisgave. geb. *Goldman.*

Heden overleed ons jongste zoontje GERRIT, LOUIS, LEONARD, oud ruim twee jaren.
SOERABAYA, MR. L. G. BOURICIUS.
24 *Julij* 1859. J. F. T. BOURICIUS.
(948) geb. *Peeters.*

VENDUTIE WEGENS VERTREK.

Op Vrijdag en Zaturdag den 29sten en 30sten Julij 1859.
Ten huize van den WelEdelen Gestr. Heer Dr. G. J. KOOT,
aan den Grisseeschen Weg.
DOOR
D. MAURITZ MARTENS
VAN

Een bijna geheel nieuwe **Palanquin,** Een bijna dito **Toerwagen (Vis-à-Vis)** beiden met oliebussen en zoo goed als nieuw, hardloopende **Bimanesche Wagenpaarden, Hang-, Tafel-,** en **Muurlampen, Spiegels** en **Schilderijen,** Mahonijhouten beklеede **Banken,** en dito **Stoelen, Speeltafels, Consoles** met marmeren bladen, Een groote ronde **Tafel** van Ambonsch hout uit een stuk, gepolitoerde **Stoelen, Tafels, Etenstafels,** Amerikaansche **Wipstoelen,** een Chineesche **Stoel, Knapen,** ijzeren en koperen **Ledikanten,** van verschillende grootte, **Kleeder-** en **Dispenskasten, Buffet,** een ijzeren **Bewaarkast** van doelmatige Constructie **Pendule,** een Japansch **Dameswerktafeltje,** dito **Schrijflessenaar, Glas** en **Kristalwerk,** Een welluidende **Speeldoos,** een Engelsche **Machine om versch vleesch in korten tijd te zouten,** Een gouden **Horologie** en **Ketting** en dito **Bril,** zilveren en pleeten **Presenteerbladen** en **Trommels, Zilveren lepels** en **Vorken,** verschillende vertinde koperen **Keukengereedschappen,** waarbij een groote koperen **Hamketel, Koffijbrander** en hetgeen verder te voorschijn zal worden gebragt.

Alles daag's te voren te bezigtigen. (896)

VENDUTIE.

Op Woensdag den 3den Augustus aanstaande, bij mevrouw de weduwe VOLMERING te *Pedjagallan* van twee ruime en gemakkelijke WAGENS (VIS-àVIS,) twee harddravende WAGENPAARDEN (VALKEN), WAGENTUIGEN; voorts LEDIKANTEN, STOELEN, SPEELTAFELS, WASCHTAFELS, met kommen en kannen; TAFEL- en HANGLAMPEN, STOLPEN, KLOKKEN, FRAAIJE BLOEMEN in potten en wat verder te voorschijn zal worden gebragt. (955)

UITBESTEDING.

Op Donderdag den 4den Augustus 1859.

Zal door den Hospitaalmeester te *Malang* eene openbare uitbesteding worden gehouden voor het wasschen en vullen van fourrituren en Hospitaalkleeding voor het jaar 1860.

De voorwaarden van uitbesteding liggen van af heden ter lezing ten bureele van den Onder-Intendant 2de klasse te *Soerabaya* en bij den Hospitaalmeester te *Malang* waar mede nadere informatien te bekomen zijn.

De Onder-Intendant 2de klasse,
in de 3de Militaire Afdeeling op Java.
(953) **Hk. VEMER,**

UITBESTEDING.

Op Donderdag den 4den Augustus 1859.

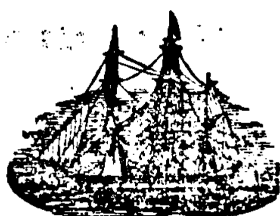
Zal door den Onder-Intendant 2de klasse in de 3de Militaire Afdeeling op Java eene openbare uitbesteding worden gehouden voor de levering van HOUTWERKEN, DOODKISTEN, LEGMATJES en het reinigen van Hospitaalkleeding en Fourrituren voor het jaar 1860.

De voorwaarden van uitbesteding liggen van af heden ter lezing op zijn Bureau alwaar mede nadere informatien te bekomen zijn.

De Onder-Intendant der 2de klasse in de 3de Militaire Afdeeling op Java,
(928) Hk. VEMER.

VENDUTIE.

Op Woensdag 10*den Augustus* 1859.

Zullen GEBR. ROSELJE & Co te *Batavia* voor rekening van belanghebbenden aan de meestbiedenden publiek verkoopen.

Het aldaar ter reede liggend Nederlandsche schip
VIJF GEBROEDERS,
groot 465 gemeten lasten.

Het schip, met deszelfs MASTEN, STENGEN en verdere RONDHOUTEN, ZEILEN, STAAND en LOOPEND TUIG, ANKERS, KETTINGEN en verdere INVENTARIS, zal in één koop worden opgeveild. Dagelijks kan het schip bezigtigd worden.

Naauwkeurige gespecificeerde inventarissen zijn op aanvrage, bij de ondergeteekenden, agenten, verkrijgbaar.

Alhier, te BATAVIA en SAMARANG bij
(960) B. KOPERSMIT & CO.

Op een nader te bepalen dag, zal ten kantore van den ondergeteekende in openbare veiling worden verkocht EEN ERF en daarop staande STEENEN HUIS, gelegen te *Mergo-Yosso* blok III. wijk Q verpondingnummer 1361 thans verhuurd aan den heer F. VAN DELDEN.

Nadere informatien te bekomen bij
(938) **T. A. KLINKHAMER.**

DE VERKOOPING DER SCHEPEN.

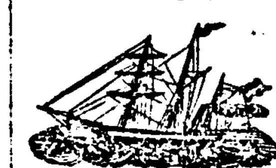

FULKUS SO-OOT en **SO-OOT-DIN,** te *Grissee,* is uitgesteld tot een nader te bepalen dag.

GRISSEE, *De Agenten der Soerabayasche*
den 21sten Julij 1859. *Boedelkamer te Grissee,*
D. W. VAN HUTTEN.
(935) W. TAWARIS.

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

STOOMSCHIP OENARANG.

Het vertrek van dit Stoomschip is alsnu bepaald op *Zondag den 31sten dezer,* voor vracht en passage vervoege men zich bij
De Agenten,
(959) **ADAM & CO.**

Debiteuren en Crediteuren in den boedel van wijlen den Majoor der Infanterie, W. A. C. ARDESCH worden verzocht, binnen den tijd van drie maanden, daarvan aangifte te doen aan den Betaalmeester 1ste klasse J. P. N. DIEUDONNÉ alhier, dan wel aan de ondergeteekende *Testamentaire executrice,*
SOERABAYA, J. D. ARDESCH,
den 25sten Julij 1859. (952) geb. *Goldman.*

De ondergeteekende maakt bij dezen het geachte publiek bekend, dat hij zich hier ter plaatse gevestigd heeft, tot het geven van

PIANO-ONDERWIJS,

waartoe hij zich minzaamst aanbeveelt.

Ook voor het STEMMEN van PIANO'S houdt hij zich aanbevolen. Tot het bekomen van informatiën gelieve men zich te rigten ten zijnen huize *Kaliemaas* naast de wagenverhuurderij van den heer LEDEBOER.
(934) B. H. FELTKAMP.

J. T. WILLEMS.

In de *Kampong Baroe,* aan de overzijde van het waterhuis, geeft hierbij aan het geëerde publick van *Soerabaya* en omstreken kennis das hij eene geheel nieuwe

SMEDERIJ

heeft opgerigt, en daardoor in staat is in korten tijd, tegen civiele prijzen, GROF- en FIJN SMIDSWERK te doen aanmaken of reparen.

Nieuwe RIJTUIGEN, BRANDKASTEN, BALANSEN, enz., kunnen bij hem worden gerepareerd.

Reeds voorhanden IJZEREN LEDIKANTEN voor een en twee personen en KINDERLEDIKANTEN, alsmede nieuwe ASSEN met oliebussen en WAGENVEREN.
(956)

---

nog vergiffenis kunt schenken, dan sterf ik ge....

„Willem."

Bij het laatste woord ontviel hem de pen door vermoeidheid, en eerst na eenige rust vermogt hij met eene bevende hand zijn naam er onder te schrijven.

Na herhaalde malen het gebrekkig geschreven briefje met hevige aandoening gelezen te hebben, brak Henriette, eenigzins bedaarder, het zegel van het pakje en las het navolgende, dat bestemd was geweest om eerst na zijnen dood onder hare oogen te komen, ten einde zij hem dan om zijne misdaad zou kunnen haten, of om zijn berouw.... vergeven.

Om niet in herhalingen te vervallen, gaan wij hier dat gedeelte van Willems verhaal, 't welk den lezer reeds bekend is, met stilzwijgen voorbij, alhoewel het in dit geschrift in geheel andere bewoordingen was vervat.

„Op dat tijdstip leerde ik u kennen, lieve Henriette! Van het eerste oogenblik af gevoelde ik liefde voor u, en deze genegenheid, gevoed door de nadere kennis van uwe innerlijke waarde, uwe edele denkwijze en gevoelens, bereikte weldra eene hoogte, waarvan ik vroeger geen denkbeeld had, en die mij elke vroegere ligtzinnige betrekking deed vergeten of verachten. — Er had eene geheele omkeering in mijn binnenste plaats. De liefde, die ik vroeger een tijdverdrijf, een spel, eene bron van zinnelijk genot had geacht, werd mij nu eene verhevene, heilige zaak. Gij leerdet mij het heiligste gevoel kennen, waarvoor de sterveling hier vatbaar schijnt te zijn. Ik smaakte een geluk, waarvan ik vroeger niet gedroomd had. Onder den invloed der blijken van uwe teedere genegenheid, rijk door de onwaardeerbare schatten, welke ik in u, naar ligchaam en geest, bezat; — zalig door de hoop, u spoedig geheel de mijne te zullen mogen noemen, trad ik op zekeren avond mijne kamer binnen. Op mijne tafel zag ik een brief liggen, dien ik aan het opschrift voor een van Jansje H. erkende. Daar ik sedert onze scheiding reeds twee brieven van haar had ontvangen, in welke zij hare bevreemding te kennen gaf over mijn gedrag en stilzwijgen, en ik in die beide — welke ik onbeantwoord liet — niets anders meende te kunnen ontwaren, dan dat zij eene berouwhebbende coquette was, haastte ik mij niet, den inhoud te onderzoeken. Dat denkbeeld omtrent Jansje had ik niet gekoesterd, voordat gij, dierbare Henriette! mij eene zoo hooge gedachte van vrouwelijke waarde hadt ingeboezemd, en ook naderhand heb ik dit weder, ten opzigte dier ongelukkige, moeten laten varen. Nadat ik een geruimen tijd had doorgebragt, verdiept in de aangenaamste droomen waarbij ik Jansje, den brief, ja, de geheele wereld vergat, en alleen aan u, mij zelven en ons geluk dacht, stond ik op om mij naar bed te begeven, toen mijn oog weder op dien brief viel, en ik hem bijna onwillekeurig opnam en openbrak, ten einde hem eens vlugtig te doorloopen en dan te vernietigen. Ik heb hem vernietigd — doch eerst geruimen tijd na dat oogenblik! — Onmogelijk kan ik u den indruk beschrijven, dien het lezen van dien brief op mij maakte. De mededeeling van eenige punten, die er den hoofd-inhoud van uitmaakten, zal er u eenig denkbeeld van geven. — In de zachtste bewoordingen verweet zij mij mijne onregtvaardigheid, daar ik, door iedere andere ontmoeting te vermijden, haar scheen te hebben willen noodzaken tot andere bijeenkomsten, die gevoel en pligt haar verboden. Mijn stilzwijgen op hare vorige brieven schreef zij aan de zelfde oorzaak toe; — en aan de onwaarheid van het gerucht, dat ik met een ander meisje geëngageerd was, had zij geen oogenblik getwijfeld, want — zij zou het reeds heiligschennis achten, in welk geval ook, een oogenblik te twijfelen aan mijne getrouwheid en zoo plegtig gezworen eeden. En toch zou haar gevoel van eigenwaarde haar niet hebben toegelaten, nogmaals aan mij te schrijven, indien niet de dringendste noodzakelijkheid hiertoe bestaan en de angst haar hiertoe niet gedreven had. God heeft mij — zoo schreef zij verder — reeds gestraft — ik spreek hier niet van het berouw en de wroegingen, die mij sedert mijn val reeds gefolterd hebben — voor mijne ongehoorzaamheid en onze onvoorzigtigheid, wier heillooze gevolgen alleen door eene spoedige vereeniging, ten minste gedeeltelijk, kunnen worden afgewend, enz.

„O, Henriette! die brief droeg zoovele onmiskenbare blijken van eenvoud, liefde, en geloof aan de onwankelbaarheid mijner trouw, van diep schuldgevoel en schaamte! — de edelmoedigheid, waarmede zij mij, haren verleider, spaarde, of liever het geloof, dat ik, even als zij, was medegesleept, verleid, 't geen zoo duidelijk in hare woorden doorstraalde, — hare smart, — de angst, waarin zij verkeerde, doordrongen mijne ziel zoodanig, dat ik als vernietigd op een stoel nederzonk. Het morgenlicht vond mij daar nog, in een staat van bijna volkomene wezenloosheid. (*Wordt vervolgd.*)

SOERABAYA, den 28sten Julij 1859.

Wij kunnen onzen lezers mededeelen, dat heden door Z. Exc. de Gouverneur Generaal, abolitie is verleend aan den gewezen Regent van Kedirie en al de in die zaak betrokken personen.

Met genoegen lezen wij in de Jav. Ct. van heden, dat het Z. M. behaagd heeft, te benoemen tot ridder der Militaire Willemsorde 4de klasse den kapitein L. J. F. Timmermans en zulks op daartoe door hem gedane reclame, terwijl de koning hem bovendien nog heeft vereerd met het kruis van de orde der Eikenkroon.

Wij roemen zeer deze daad des konings, die den verongelijkten krijgsman op zulke schitterende wijze hersteld heeft en wij wenschen kapitein Timmermans met den zoo gelukkigen afloop dezer zaak van harte geluk.

— Uit de *Straits Times* vernemen wij, dat toebereidselen gemaakt worden, om den telegrafischen kabel tusschen Batavia en Singapore, in October aanstaande, te leggen.

— Den 21sten dezer is alhier ter reede aangekomen het Nederlandsche schip *Honigbij*, gezagvoerder van der Valk, aan boord hebbende een détachement suppletietroepen, sterk 149 onderofficieren en manschappen, onder bevel van den van verlof naar Nederland terugkeerenden majoor Köhler, medegeleiders de 2de luitenant Meijer en de officier van gezondheid 3de klasse van Lammeren.

Bij de inscheping in Nederland was het detachement 150 man sterk, maar op de reize is een hunner over boord gesprongen.

Het gedrag der troepen aan boord was, gedurende den overtogt, goed.

Gisteren zijn zij op de gewone wijse ontscheept en hebben hunne kazernes betrokken.

— Ll. Zondag kwam P. K. hofmeester aan boord van de *Argo*, kapt. A. W. F. van Teutem, beschonken op het dek en begaf zich naar de verschansing. Door het overhalen van het schip sloeg hij over boord en verdronk. Tot heden heeft men zijn lijk nog niet teruggevonden.

— Men schrijft ons van Palembang, dd. 22 dezer:

De verbinding met Bencoelen is door bezette étappes tot stand gekomen, en waarschijnlijk zal de assistent-resident Hamers, als hij van Sumatra's Westkust naar hier komt, den nieuwen landweg nemen.

— Aan een particulieren brief, ons van Pengaron (Borneo) gezonden, ontleenen wij het volgende:

Nadat de schrijver de ontvangst der inlandsche hoofden bij den kolonel, bevelhebber der krijgmagt, beschreven heeft, gaat hij aldus voort:

„Den 19den Julij gingen wij op marsch van Martapoera.

„Wij marcheerden twee dagen lang door modderpoelen of langs de smalle wegen, die ons, als lilliputters, door hooge alang-alang, d. i. gras van 2 manshoogte, voerden, over bruggen, zamengesteld uit een ronden boom, langs eenmans paadjes juist aan den afgebrokkelden rivierrand, want het land werd al hooger, telkens gestoken door de getande grashalmen, de muskieten en vliegen, verstrikt in de klimoplussen en struikelende over verborgen boomstammen. Slechts zelden konden wij twee aan twee loopen; alleen bij de bewoonde plaatsen waren de wegen beter, en de inwoners zoo bang dat ze zelfs de boomstammen, die ons in den weg lagen, hadden weggenomen, en overal vertoonden zich witte vlaggen, dikwijls op zonderlinge wijze vervaardigd, aan ons oog. Onze nadering verspreidde vreeze en schrik, de vreesachtigsten hadden hunne huizen verlaten. Dikwijls sloegen wij s' nachts in zulke verlaten dorpen ons bivouac op nadat alles, wat bij mogelijkheid iets verbergen kon, was omgehouwen en, zooals van zelf spreekt, de noodige wachten in den omtrek waren uitgezet. Soms kwam bij de gedachte aan al die vermoorden, de lust bij ons op, om, in weerwil van die witte lappen, waarmee men ons te gemoet kwam, er eens duchtig op los te branden.

Den 17den braken wij van Lokh Djantong, waar wij gebivouacqueerd en ons gebaad hadden, op. Tot elf uur liepen wij gerust door, en wij zouden juist een bosch ingaan, dat door de voorwacht reeds half gepasseerd was, toen de laatste manschappen der voorwacht (die altijd zonder order aftewachten vuren mogt) eenige schoten losten, en wij spoedig een menigte Daijaks ontwaarden, die, onder de boomen verborgen, op de grens van het bosch en het alang-alangveld geposteerd waren. Spoedig rukte onze kolonne *en tirailleur* voort, en weldra was een aantal van dat volkje neergelegd, terwijl de overigen de vlugt namen en door onze mariniers en matrozen werden nagezet. Nadat talrijke posten in alle rigtingen waren uitgezonden, werden de buit gemaakte wapens eens is oogenschouw genomen, een kluchtige bibliotheek: pieken en zwaarden en scalpeermessen (koppensnellers), alles vol menschenhair: verder opgevulde harlekijnsbaadjes, als bedelaarsdekens, om de kogels af te weren, manden hoedjes, met menschenhair en patrijsveêren versierd, enz, — alles bewijzen van den lagen trap der industrie van deze wilden, die overal, waar wat te rooven en te moorden valt, onverschillig voor welke partij, bij de hand zijn. Wij kregen bij deze gelegenheid een klein idee van den bondgenoot des vijands; naauwelijks was de laatste echo der geweerschoten door de, de vlakte begrenzende, heuvels en kreupelbosschen weerkaatst, of er ging een oorverdoovend krijschend geschreeuw of liever gehuil op uit de boschrijke vallei, vóór ons gelegen, een gehuil zóó wild, dat het nergens bij te vergelijken is. Kort daarop onderscheidden wij duidelijk de roode en witgekleurde hoofdtooisels van een troep Daijaks, waarvan de gevlugten waarschijnlijk de voorhoede uitmaakten. Zij waren ver van ons verwijderd en het krioelde er als een mierennest; welligt voerden zij op dat pas krijgsdansen uit. Bedaard en kalm bewoog zich onze voortroep voorwaarts, maar de Daijaks weken zijdelings af. naar hunne bergen toe. Nog eenmaal bivouacqueerden wij, gekleed en gewapend, daar wij den vijand elk oogenblik konden verwachten, want welk een schoone gelegenheid voor die 'ijgerkatten, om eene door zware dagmarschen vermoeide kolonne 's nachts in een overhaast verschanst leger te overvallen! Toch durfden ze niet, en na een zoete rust en een koel bad, braken wij s'morgens weêr op, en stonden te 4 uren in den namiddag voor Pengaron, waar alles met palissaden, wolfskuilen, enz. omgeven was. Het aantal zieken, dat hier vrij aanzienlijk was, en waarvan de meesten zeer verwaarloosd waren, wijl de doctor voor eenigen tijd vermoord was, is aanzienlijk verminderd, want de komst onzer kolonne bragt ook geneeskundige hulp.

Wij hebben hier geen slecht, maar een vrij eentoonig leven, doch dit is op alle buitenposten het geval. Pengaron is zeer aardig op de helling van heuvels gelegen, en de tuinen en het vee en de schoone lanen moeten een fraai park gevormd hebben; maar thans zijn de tuinen verwoest, even als de lanen en de mijnwerken: het vee is gestolen, de wachters vermoord, kortom de oorlog is gekomen en heeft het geheel in eene onbevallige vesting veranderd, eene indische vesting nl. dat is een quarré van hooge palen, met hier en daar een uitstek, dat, van buiten gezien, veel van een tuinkoepel heeft. — diepe kuilen en grachten, met scherpe bamboespennen (borangs) omgeven haar. Voor wij hier waren kwamen er nu en dan wel eens inwoners van Moening en schoten in de vesting, doch als men maar een stuk hout op hen aanlegde, liepen zij weg als hazen. Sedert wij hier zijn, heeft zich geen sterveling laten zien; het volk ziet, dat het den goeden weg opgaat en dat zij een anderen sultan zullen krijgen. Van daar dat wij nu maar alleen patrouilles zenden naar de tusschenposten van Martapoera en Pengaron. En hiermede zal waarschijnlijk (de affaire tegen Moening misschien uitgezonderd) het strategisch gedeelte van de zaak wel voor het diplomatische wijken, ofschoon het bezetten van posten, het bouwen van bentings enz. nog wel een geruimen tijd duren kan." (*J. B.*)

LAND-MAIL BERIGTEN.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Rotterdam, 6 *Junij.*

De voortzetting van de oorlogsbedrijven in Italie, is niet gunstig voor de Oostenrijkers geweest. Alvorens wij echter den loop der gebeurtenissen van de laatste 14 dagen schet-

sen, moeten wij het officieele rapport van graaf Giulay, betreffende het gevecht bij Montebello, aanstippen, waaruit blijkt, dat de Fransche troepenmagt in dit gevecht niet zoo gering en die der Oostenrijkers niet zoo groot is geweest, als in de Sardinische en Fransche tijdingen is opgegeven. Er wordt echter in erkend, dat de offensive beweging der Oostenrijkers op dit punt geen ander doel had dan eene rugwaartsche beweging te dekken, die dan ook in orde heeft plaats gehad. De tactiek van den Oostenrijkschen generaal bestond daarin, dat hij zich van Casteggio en Montebello wilde meester maken, ten einde eene basis te hebben, om Veghera te bedreigen en den vijand te noodzaken al zijne strijdkrachten te ontwikkelen, zoodat hij zich daarmede naar geen ander punt kon begeven. Het aantal dooden en gewonden wordt opgegeven als volgt: 718 gewonden, 294 dooden en 283 vermisten. Onder het aantal gekwetsten bevindt zich de generaal Braun en 24 officieren; 11 subalterne officieren sneuvelden en 4 waren nog vermist.

Uit onze laatste berigten in ons vorig nommer weet de lezer, dat Garribaldi aan het hoofd van 4 à 5000 man te Sesto Calendo was binnengerukt. Dit legertje groeide dagelijks aan door vrijwilligers en weldra rukte de stoute vrijbuiter Varese binnen, waar hij zich barrikadeerde en zich verdedigde met eenen moed en eene bekwaamheid, die alles behalve gewoon zijn. Het was hier, dat hij den Oostenrijkers een bloedig gevecht leverde en meester van het slagveld bleef. Hij rigtte voorts eene hevige proclamatie tot de bevolking, waarin hij zeide gezonden te zijn door koning Victor Emanuel, den uitverkorene van Italie, ten einde de Lombarden te organiseren voor den bevrijdings-oorlog. Daarmede was het sein tot een opstand in dat gedeelte van Italie gegeven, die zich weldra in geheel Valtellina uitbreidde. Inmiddels maakte Garribaldi van zijne behaalde voordeelen een goed gebruik en avanceerde met zijn klein legertje op Como, een stadje op de grenzen van Lombardije, ongeveer 8 mijlen van Milaan, op de zuidelijke punt van het meir van Como en een der belangrijkste punten van Opper-Lombardije, terwijl het door middel van een spoorweg met Milaan verbonden is. Voor de stad ontmoette hij de Oostenrijkers en viel deze met verwoedheid aan. Het gevecht duurde 8 uren. Na eenen wanhopigen wederstand moesten de troepen van Giulay de wijk nemen en onderscheidene stukken geschut en een aantal gevangenen in handen der Italianen laten, die daarop onder het gejuich der bevolking de stad binnen rukten. De Oostenrijkers retireerden op Monza.

Van dit oogenblik af werden de tijdingen betreffende dezen stouten avonturier verward en spraken elkander tegen. Zooveel was echter blijkbaar, dat hij door de Oostenrijkers van alle kanten in het naauw gebragt, niet alleen Como weder moest ontruimen, maar zelfs zoo ver teruggeworpen werd, dat men ieder oogenblik de tijding verwachtte, dat hij op Zwitsersch grondgebied gevlugt, gevangen genomen of over het Lago Maggiore ontkomen zou zijn. In plaats daarvan kwam echter weldra de tijding, dat hij den 2den dezer Como heroverd en dus de Oostenrijkers weder geslagen had. Hij schijnt zich in den nacht van den 1sten op den 2den met den moed der wanhoop op zijn vervolgers geworpen, en het geluk zijne wapens begunstigd te hebben. Den 2den verschenen ook Fransche genie-officieren te Intra, ten einde toebereidselen te maken, om gedurende den nacht 500 man over het meir te zetten.

Van meer belang echter waren de operatien van de geallieerde armee. Volgens een berigt uit Vercelli van 31 Mei, is Victor Emanuel met 4 divisien infanterie (Fanti, Cialdini Castelborgo en Durando), eenige kavallerie en vier batterijen de Sesia gepasseerd. Castelborgo en Fanti marcheerden naar Palestro, terwijl Cialdini links op Vinzaglio aanrukte; het gemeenschappelijk doel was Palestro. Het terrein aldaar bestaat uit rijstvelden, beken en kanalen, daartusschen smalle voetpaden, die eene ontwikkeling van groote strijdkrachten onmogelijk maken. De Oostenrijkers hadden sommige velden, voornamelijk het dorp Palestro van barrikaden voorzien en den straatweg bezet, daar zij versterkingen van Mortara wachtende waren. Toen de divisie Cialdini voor het dorp Palestro was aangekomen en men zich overtuigd had, dat de vijand achter de barrikaden tamelijk veilig voor het geweervuur was, gaf de koning last die barrikaden een voor een met de bajonnet te nemen. Zoodra de divisie Durando de Oostenrijkers uit Casalino en Vinzaglio verdreven had, kwam zij der divisie Cialdini te Palestro te hulp. Te $6^1/_2$ ure was dit dorp in handen der Piemontezen.

Een deel van het korps van den generaal Niel, hoewel op het terrein aanwezig, heeft geen deel aan dit gevecht genomen, waarvan de eer dus alleen aan de Sardiniers toekomt. Zij verloren bij die gelegenheid volgens hunne eigene opgaven 300 gekwetsten, terwijl het aantal gesneuvelden niet wordt opgegeven. Daarentegen maakten zij 500 Oostenrijkers gevangen. De vijand moet bij dit treffen veel volk verloren hebben; een aantal Oostenrijksche soldaten verdronk in een kanaal. Wij moeten echter bij deze gelegenheid aanstippen, dat de bijzonderheden nopens deze gevechten aan Italiaansche of Fransche bronnen ontleend zijn, daar de armeeberigten der Oostenrijkers steeds zeer verre ten achter blijven.

Daags daarna trachtten de Oostenrijkers zich weder van het dorp Palestro meester te maken. Gedurende een uur hielden de Sardinische troepen zich defensief en beantwoordden het geweer-en kanonvuur des vijands, doch het ongeduld der soldaten was zoo sterk, dat de officieren moeite hadden hen van een aanval af te houden. Eindelijk werd het sein tot avanceren gegeven en weldra waren de Oostenrijksche troepen uiteen gedreven. Het paard van den generaal Lamarmora werd door een kogel getroffen en viel, zoodat men aanvankelijk dacht dat de generaal zelf getroffen was. Het verlies der Oostenrijkers in dit gevecht wordt door de verschillende Parijsche correspondenten opgegeven tusschen de 2000 en 4000 dooden en gewonden en ruim 1000 gevangenen. Alle correspondenten spreken met uitbundigen lof van het 4de regiment Zouaven. De Oostenrijkers hadden 8 stukken geschut achter eene diepe gracht geplant. Zonder een schot te doen sprongen deze manschappen in het water en bereikten deels wadende, deels zwemmende den overkant, wierpen zich op de batterij, dreven de kompagnien, die haar verdedigden, met de bajonet uiteen of in het water, veroverden de stukken en maakten 500 man gevangen. Zij verloren bij dit schitterend wapenfeit slechts 20 man aan dooden en 200 gekwetsten, waaronder tien officieren.

Den volgenden morgen, alzoo den 1sten Julij, rukte de generaal Niel, Novara binnen. In den morgen van den 2den naderden de Oostenrijkers uit Robbio de Fransche voorposten, doch trokken na een korte schermutseling terug. Deze beweging moest strekken om hunne aftogt te maskeren. Zij ontruimden voorts Robbio, ongeveer 1000 gewonden medenemende, verlieten Mortara en in het algemeen de geheele linie van de Po. Den 3den werden bruggen over de Ticino geslagen en begonnen de geallieerden den overtogt over deze rivier. Bij Magenta kwam het den 4den tot een bloedig gevecht tusschen de geallieerden en de Oostenrijkers, waarin eerstgenoemden een volkomene overwinning behaalden. Het aantal gevangene Oostenrijkers wordt op 5000 man begroot en dat der gewonden en gesneuvelden op 15,000 man geraamd. Ook moet het verlies der geallieerden aanzienlijk zijn; men raamt het voorloopig op 2000 man. Twee Fransche generaals, Clere en L'Espinasse, sneuvelden. De Fransche voorposten stonden in den avond van den 5den te St. Otto, dus op een kleinen afstand van Milaan; den 6den verlieten de Oostenrijkers laatstgenoemde stad en het kasteel, na eerst al de stukken vernageld te hebben, en reeds in den middag van dien dag wapperde de driekleurige vlag van den toren der Domkerk. De Oostenrijkers lieten echter eene proclamatie achter, waarbij de Milanezen met zware straffen bedreigd werden, zoo zij gemeene zaak met de geallieerden maakten. Het korps van Garribaldi stond den vorigen dag nog te Como.

Ziedaar, wat heden, 7 dezer, door middel van den telegraaf bekend is geworden. Nadere bijzonderheden van dezen veldslag en zijne gevolgen zullen wij, zoo mogelijk, in onze laatste berigten kortelijk mededeelen.

De keizer van Oostenrijk bevindt zich thans met verschillende generaals, o. a. met den baron von Hess, in het leger van Italie. Te Parijs was het gerucht in omloop, dat keizer Napoleon op aanzoek van de mogendheden er in zou hebben toegestemd, om den oorlog binnen de grenzen van Lombardije te beperken. Ook was er een ander gerucht verspreid, volgens hetwelk Engeland en Pruissen zouden zijn overeengekomen een ontwerp van schikking voor te stellen, zoodra de geallieerden te Milaan zouden zijn of eene belangrijke overwinning zouden hebben behaald. Volgens dit plan zal onmiddelijk een Europeesch congres bijeenkomen en zal men de faits accomplis als grondslag aannemen van den aanstaanden vrede. Sardinie's uitbreiding van grondgebied wordt uit een staatkundig zoowel als uit een strategisch oogpunt als eene noodzakelijkheid aangenomen; het zal derhalve vergroot worden door toevoeging van het hertogdom Modena, het hertogdom Parma en Piacenza. Voorts zou men in een onderzoek treden, of het niet raadzaam is den jeugdigen hertog Robert, zoon van de hertogin-regentes van Parma, op den Toskaanschen troon te plaatsen. Het Lombardijsch-Venetiaansch koningrijk zou een van de Oostenrijksche monarchie afgescheiden staat vormen en het bestuur daarover aangeboden worden aan den aartshertog Maximiliaan, met het erfregt op zijne nakomelingen, terwijl, bij eventueele uitsterving van die linie, de regering zal overgaan op eenen anderen aartshertog, zoodat genoemd land als een blijvend leen zou kunnen worden beschouwd van het huis Habsburg. Omtrent dit punt schijnt men echter een minder bepaald plan te hebben, en, ingeval van Frankrijks onverzettelijkheid om daaraan toe te geven, niet ongeneigd te zijn den hertog van Leuchtenberg, die zoo als men weet, aan de keizerlijke familien van Frankrijk en Rusland verwant is, tot den Lombardysch-Venetiaanschen troon te roepen. Verder zouden de paus en de koning van Napels met meer of minder aandrang uitgenoodigd worden tot het invoeren van hervormingen in hunne respective staten.

Hoewel het gerucht van dat plan nu al eenige dagen aanhoudt, vindt het ontwerp, zoo als het daar ligt, nog weinig geloof. Wij meenden het onzen lezers in Indie echter niet te mogen onthouden.

Overigens zijn de volgende bijzonderheden uit Italie bekend geworden.

Den 26sten Mei is te Florence en te Turin eene proclamatie van den koning van Sardinie aan de troepen van Toskane afgekondigd, aldus luidende:

„Toskaansche krijgslieden! Op de eerste mare van het uitbreken van den nationalen oorlog zangt gij dadelijk om naar eenen bevelhebber, die u ten strijde tegen Italië's vijanden zou leiden. Ik heb die leiding op mij genomen, daar het mijn pligt is, al de krachten der natie tot orde en onder krijgstucht te brengen. Gij zijt niet meer soldaten eener landstreek van Italie; gij maakt deel van het Italiaansche leger uit.

„U de eer waardig achtende om aan de zijde van Frankrijks dappere soldaten te strijden, plaats ik u onder het bevel van mijnen beminden schoonzoon, den prins Napoleon, die door den keizer der Franschen met militaire operatien van groot gewigt belast is. Gehoorzaamt hem even zoo als gij mij zelven zoudt gehoorzamen. Hij deelt in de denkbeelden en de wenschen, welke ik koester, alsmede de grootmoedige keizer, die in Italië gekomen is om het regt der natie te verdedigen en de schending der geregtigheid te wreken.

„Soldaten, de tijd der zware beproevingen is gekomen. Ik maak staat op u. Gij behoort de eer van Italie's wapenen op te houden en te verhoogen."

De *Monitore Toscana* bevat eene officiele verklaring van den Sardinischen commissaris, graaf Buoncompagni, waarin het land in staat van beleg wordt verklaard en tevens aangekondigd, dat Toskane zich in den tegenwoordigen oorlog tegen Oostenrijk, wegens de Italiaansche onafhankelijkheid, met Sardinie en Frankrijk heeft verbonden.

De *Gazz. Piemontese* behelst de volgende kennisgeving in haar officieel gedeelte: „De Sardinische regering heeft openlijk verklaard, dat zij zich in den tegenwoordigen oorlog geheel en al zoude gedragen overeenkomstig de beginselen van gematigdheid en menschelijkheid, welke de nieuwere tijden kenmerken, hoewel de gewelddadigheden en knevelarijen van allerlei aard, door het Oostenrijksche leger op ons grondgebied gepleegd (wat daaromtrent in Fransche bladen verhaald wordt, is overdreven; er heerschte eene strenge krijgstucht in het Oostenrijksche leger) haar het regt kunnen geven represaille-maatregelen te nemen.

„De Sardinische regering, welke heeft medegewerkt tot de verklaring betreffende het zeeregt, door het Parijsche congres den 16den April 1856 afgelegd, heeft haar voornemen te kennen gegeven, om de voorschriften er van naauwgezet na te komen.

„Op eene nog duidelijker wijze die verzekeringen in het belang van de bevolking en den handel willende hernieuwen, verklaart zij thans:

„ 1°. De Oostenrijksche onderdanen, die zich in de staten van den koning van Sardinie bevinden, kunnen er blijven wonen, wanneer hun gedrag geene aanleiding tot klagten zal geven.

2°. Aan de Oostenrijksche onderdanen zal vergund worden de staten van den koning van Sardinie te bezoeken, wanneer zij daartoe eene speciale en voorafgaande magtiging van de Sardinische regering hebben bekomen.

„ 3°. De kaapvaart blijft verboden.

„ 4°. De neutrale vlag zal de vijandelijke koopwaar dekken met uitzondering van oorlogscontrabande.

„ 5°. De koopwaar van onzijdigen onder vijandelijke vlag zal niet genomen worden, met uitzondering van oorlogscontrabande.

„ 6°. De blokkades zullen effectief moeten zijn.

„De Sardinische regering, vernomen hebbende dat het Oostenrijksche fregat *Novara* eene reis om de wereld heeft ondernomen, in het belang der wetenschap, verklaart eindelijk dat dit schip gedurende zijne reis niet prijs gemaakt zal mogen worden, en dat instructien dienaangaande reeds aan de koninklijke marine zijn gezonden.

„Wat de Oostenrijksche schepen betreft, waarop embargo is gelegd, zoo heeft de Sardinische regering reeds verklaard, dat zij zich voorbehield daaromtrent nader te beschikken; zij zal haar besluit laten bekend maken."

Men verzekert dat de groothertog van Toskane op het punt staat ten gunste van zijnen zoon te abdiceren en dat dit met volkomen goedkeuring van keizer Napoleon geschiedt zoo als reeds onlangs is gezegd. De keizer zou, zoo voegt men er bij, vooral dáárom de hand tot deze schikking leenen, omdat hij zich op deze wijze van de verdenking wil zuiveren, als koesterde hij onwettige plannen omtrent Italie.

Nadat de hertogin-regentes van Parma, tengevolge der beweging in dat hertogdom, haren staat had verlaten, doch weldra, toen zich weer eene andere gezindheid bij de bevolking openbaarde, was teruggekeerd, heeft thans op nieuw eene veel beteekenende beweging in een der provincien van Parma plaats gehad. Lanigiana is namelijk in opstand gekomen en heeft zich voor koning Victor Emanuel verklaard, terwijl bovendien een Sardinisch generaal aan het hoofd van eenige Toskaansche troepen Parma is binnengetrokken. De troepen der hertogin-regentes zijn haar getrouw gebleven, doch hebben zich, zonder wederstand te bieden, teruggetrokken. Wat de provincie Lanigiana betreft, zoo weet men niet, of de opgestane bevolking aldaar eene aansluiting aan de politiek van Sardinie verlangt, dan wel eene inlijving bij dat land.

Blijkens eene proclamatie van het voorloopig bewind van Massa en Carrara, zijn deze twee steden met haar gebied, — of het oude hertogdom Massa-Carrara, door Napoleon I in 1806 aan zijne zuster Elise geschonken, — definitief bij Sardinie ingelijfd. Het officiele blad van Turin behelst de bedoelde proclamatie. Niet onwaarschijnlijk is het, dat tegen deze inlijving, als zijnde schending der tractaten van 1815, protest zal worden ingeleverd.

Volgens berigt uit Napels was de stad rustig. De proclamatie des nieuwen konings, waarmede hij de regering heeft aanvaard, en waarin met den grootsten lof wordt gewaagd van den overleden koning, had echter een ongunstigen indruk gemaakt. De koning laat zich hoegenaamd niet uit over de staatkunde welke hij zal volgen.

Nog altijd stroomen er uit den Kerkelijken Staat vrijwilligers naar de Sardinisch-Fransche armee. Ook heeft er te Rome na de overwinning te Montebello, eene zeer vreedzame, doch veel beteekenende volks-demonstratie plaats. De Fransche gezant, die zulk eene hulde toch niet kon straffen, verzocht echter beleefdelijk, dat de menigte uiteen zou gaan, ten einde den Paus geen verder verdriet aan te doen, en de menigte deed alzoo.

De groote vraag, waarvan vrede of oorlog kan afhangen, namelijk of Duitschland Oostenrijk te hulp zal komen, is nog altijd onbeslist. Zoo als men weet, heeft Hannover bij de Duitsche bondsvergadering het voorstel gedaan, om eene aanzienlijke bondsarmee aan den Boven-Rijn te concentreren en wel onder Oostenrijksch kommando; men weet ook; dat Pruissen daartegen heeft geprotesteerd. Intusschen was dit voorstel naar de militaire commissie verwezen, die het voorstel van Hannover heeft goedgekeurd. In eene kort daarop gevolgde zitting schijnen verscheidene kleine Duitsche staten verklaard te hebben, dat zij zich onder zekere beperking wel konden vereenigen met het Pruissische protest tegen Hannover en ook wel het initiatief ten aanzien van groote militaire maatregelen aan Pruissen wilden overlaten, maar zich toch ook hun eigen regt wilden voorbehouden. Inmiddels is de generaal, von Willesen, die onderscheidene Duitsche hoven bezocht en lang te Weenen vertoefd heeft, te Berlijn teruggekeerd. Van den uitslag zijner zending lekt weinig uit, doch alles te zamen genomen, schijnt die uitslag voor Oostenrijk niet gunstig geweest te zijn. Het schijnt namelijk vrij zeker, dat Pruissen blijft volharden bij zijn stelsel, om zijne houding verder te laten afhangen van zekere eventualiteiten. Welke die eventualiteiten zijn, blijft een geheim, doch Pruissen zet inmiddels zijne onderhandelingen met de Duitsche staten voort en men koestert de hoop, dat het der regering van den prins-regent gelukken zal Beijeren, Saksen en Hanover van onberaden stappen af te houden. De opgewonden stemming in het Zuiden begint dan ook reeds hier en daar voor een meer bedaard nadenken plaats te maken. Evenwel blijft de toestand nog altijd vol gevaar.

Zoo b. v. heeft in de Saksische eerste kamer, den 25 Mei door den koning geopend op 3 dezer eene langdurige be-

raadslaging over de politieke aangelegenheden plaats gehad, waarbij de minister von Beust de grondbeginselen der door de regering gevolgde staatkunde ontvouwde en al de sprekers groote verbittering tegen Frankrijk aan den dag legden. Aan den minister van oorlog werd een eenstemmig votum van dankzegging gerigt voor de door hem betoonde zorg voor de spoedige uitrusting des legers.

Daarentegen is door de zoogenaamde vrije steden Hamburg, Bremen en Lubeck eene memorie bij de bondsvergadering ingediend, die Oostenrijk zeer zal mishagen. Zij dringen daarin aan op eene strikte onzijdigheid in den oorlog tusschen Frankrijk en Oostenrijk in het belang van den handel dezer drie Duitsche havens, die in de Oostzee door de Fransche marine zeer zou kunnen worden benadeeld, zoo Duitschland zich tegen Frankrijk en voor Oostenrijk verklaarde.

Tusschen Oostenrijk en Rusland wordt de verhouding van dag tot dag ongunstiger. Dit maakt de positie van Pruissen inderdaad pijnlijk. Ook blijft het gevoelen stand houden, dat er met de daad eene overeenkomst tusschen Rusland, Frankrijk en Sardinie bestaat, waarbij aan laatstgenoemden staat voor alle gevallen zijn tegenwoordig grondgebied wordt gewaarborgd. Daarbij trekt het de aandacht, dat Rusland meer en meer sympathie begint aan den dag te leggen voor de Slavoniers en Roumannen, de erfvijanden van Oostenrijk. Men komt er — naar men zegt — te St. Petersburg openlijk voor uit, dat op de onafhankelijkheid van Italie, die der Slavo-Roumanische stammen moet volgen en dat de Rusissche regering daartoe te Konstantinopel al haren invloed aanwendt.

In Engeland is het parlement weder bijeen. Men zal echter eerst over eenige dagen weten, welke rigting het ministerie Derby zal inslaan, zoo het niet omvergeworpen wordt door eene vereeniging van alle fractien der oppositie-partij, aan wier hoofd de lords John Russell en Palmerston staan. In eene meeting dier partij, den 6den gehouden, is besloten tot een amendement op het adres, uitdrukkende gebrek aan vertrouwen in de regering van lord Derby. Volgens eene berekening van den *Morning Herald* kan het ministerie, zelfs bij de vereeniging van bovengenoemde staatsmannen, nog altijd op eene meerderheid van 51 stemmen rekenen. Men zal met haast weten, wat hiervan zij. Veel zal voor Europa van de houding van het nieuwe parlement afhangen.

Spanje wil ook onzijdig blijven, doch gewapend. Dat zal in meer dan een opzigt goed kunnen zijn, want broeder Jonathan zegt in de *Herald*, een New-Yorksch blad: „Wij moeten in deze dagen eene stoute, doortastende *echt Amerikaansche* staatkunde jegens het buitenland aannemen. In oorlog en bij het dreigende Europesche bankroet zal Spanje kunnen overgehaald worden, om Cuba te verkoopen, Mexico verzocht òf gedwongen worden, om de helft zijns gebieds af te staan, òf geheel in de Unie te treden, en Midden-Amerika zoo worden gevormd, dat men zeggen kan: „nu behoort Amerika aan de Amerikanen!"

De Verhevene Porte brengt onder de wapenen 65,000 alsmede eene reserve van 50,000 man, ja men zegt, dat zij 300,000 man op de been wil hebben — om onzijdig te blijven!

Laatste Telegrafische Dépêches.

Voorts ontvangen wij nog de volgende dépêches:

Milaan, 8 Junij. Het verlies der Franschen in het gevecht bij Magenta zal nauwelijks minder zijn dan dat hunner vijanden. De Oostenrijkers schijnen allengskens hunnen terugtogt naar de linie van de Mincio voor te bereiden.

Turin, 9 Junij. Garibaldi zet het geslagene corps onder den generaal Urban achterna.

Londen, 9 Junij. Er is besloten eene nieuwe maatschappij tot stand te brengen, tot de daarstelling van eene telegrafische gemeenschap met Amerika. De aandeelen dier maatschappij zullen elk £ 5 groot zijn.

De directe telegrafische verbinding met Aden is sedert gisteren voltooid.

(*Andere dépêche.*)

Volgens de *Times* is de eenige oplossing van het Italiaansche vraagstuk, waaraan Engeland zijne goedkeuring kan schenken, aldus: Lombardije bekomt eene eigene regering, onder den waarborg van de bescherming der groote mogendheden, terwijl Parma, Modena en Toscane vrij zullen zijn in de keus hunner eigene regeringen.

Londen, 9 Junij. De bank heeft heden het disconto van $3\frac{1}{2}$ pCt. op 3 pCt. gebragt.

Bern, 9 Junij. De bondsraad heeft de onmiddelijke wapening bevolen van de vestingen Luciensteig en die aan de grenzen tusschen Graauwbunderland en Oostenrijksch gebied; terwijl de vesting Morritz, in het kanton Wallis, thans reeds met allen spoed in goeden staat van verdediging gebragt wordt.

NEDERLAND.

POLITIEK OVERZIGT.

Het wetsontwerp op de regterlijke organisatie, met welks behandeling zich de tweede kamer bij het afdrukken van ons voorgaand nommer bezig hield, is door haar verworpen. Men weet, dat een der hoofdbeginselen onzer regterlijke inrigting, waarover verschil van meening bestaat, is of de Hooge Raad als hof van cassatie in burgerlijke zaken moet blijven bestaan, dan of men hem bij het wegvallen der provinciale hoven tot de beregting der civiele appellen moet roepen. Het ministerie heeft het laatste voorgesteld. Na de algemeene beraadslaging besloot men het eerst over dit beginsel te stemmen, dat in artikel 57 was opgenomen. Dit werd verworpen en dien ten gevolge trok de minister van justitie het ontwerp in.

Daarna werd het ontwerp betrekkelijk de zamenblijving van het Limburgsch bondscontingent in behandeling genomen. De beraadslaging daarover was langdurig, niet omdat iemand twijfelde aan onze verpligting, om aan de vordering van den Duitschen bond tot het marschvaardig maken van het Limburgsche contingent te voldoen, maar omdat de wijze waarop daaraan voldaan moest worden, zonder onze neutraliteit, als de bond in den oorlog gewikkeld werd, in gevaar te brengen, wel overweging eischte. De moeijelijkheid lag daarin, dat men tot nu toe het contingent met ons eigen leger had ineengesmolten en niet als afzonderlijk corps had georganiseerd. Nadat de regering had verzekerd, dat zij zoo spoedig en zooveel mogelijk de miliciens, waaruit dit contingent thans werd zamengesteld, door vrijwilligers zou vervangen, is het ontwerp aangenomen.

De tweede kamer houdt zich thans bezig met de beraadslaging over de oproeping der miliciens van 1856 en 1857. De regering heeft haar primitief ontwerp in zooverre gewijzigd, dat vooreerst die oproeping slechts voor 3 maanden zal geschieden. Daardoor heeft het ontwerp in de nadere overweging in de afdeelingen minder tegenstand ontmoet dan vroeger, alhoewel toch een groot aantal leden er tegen bleef.

NEDERLAND.

ALGEMEEN BERIGT.

ROTTERDAM 7 *Junij*. Sedert ons vorig berigt, is de weersgesteldheid zeer ten goede veranderd. De schrale voorjaarswinden hebben ons voor goed verlaten en wij verheugen ons in heerlijk zomerweder. De temperatuur steeg sedert dien tijd herhaaldelijk tot 80° F. Deze warmte werd herhaaldelijk door vrij zware onweders afgewisseld, vergezeld van hagel en plasregen. Ofschoon het aardrijk daardoor eenerzijdsch zeer verkwikt en de plantengroei grootelijks bevorderd werd, bragten anderzijdsch de nederstortende stroomen waters en hagel op sommige akkers zeer veel nadeel te weeg. Ook heeft de bliksem op eenige plaatsen schade aangerigt. In Limburg, Gelderland, Groningen, Zuid-Holland, enz., werden eenige boerenwoningen in den asch gelegd, vele runderen, paarden en ander vee gedood en ook verscheidene menschen gekwetst. Een meisje van 16 jaren, de dochter van den landbouwer Boer, te Eursing, werd op den weg door den bliksem doodgeslagen, een arbeider, onder Roozendaal, die zich onder een boom had geplaatst en een knaapje van 12 jaren, die zich te Wouw in het kerkportaal bevond, zijn insgelijks van het leven beroofd. Gelukkig woedden deze onweders slechts plaatselijk en zijn de verwoestingen, hoe treurig ook voor hen, wier eigendom door het weder getroffen werd, geenszins als eenen algemeenen ramp te beschouwen. Integendeel staan de veldvruchten, ten gevolge van het zeer groeizame weder, voortreffelijk en is de landman vol hoop op een zeer goeden oogst.

De prijzen der levensmiddelen blijven op hun matig standpunt; eene kleine rijzing in de granen hield geen stand.

FRANKRIJK.

Aan een heden, 9 Junij ontvangen brief uit Parijs, ontleenen wij nog het volgende:

Uit verschillende berigten omtrent den slag bij Magenta, kan men, in afwachting van het officieele rapport, nu reeds opmaken, dat de Oostenrijkers door eene snelheid van beweging, waaraan men alle hulde moet bewijzen, de keizerlijke garde, welke zich een weinig geïsoleerd had van onze hoofdmagt, wist aan te vallen. Die aanval was inderdaad voor hen van het hoogste belang, vermits zij dachten dat de keizer zich niet van zijne garde zou scheiden. Er bestond dus bij het gelukken van den aanval, voor hen hoop, dat zij zich meester zouden maken van onzen keizer, en van daar dat zij een heldenmoed en eene levendigheid in hunne bewegingen ontwikkelden, die inderdaad bewondering verdienen. De keizerlijke garde heeft dan ook veel geleden: zij werd te gelijker tijd van ter zijde en van achteren aangevallen, en wel op een weg die vrij nauw was, terwijl een Oostenrijksch corps van voren aanviel. Het was toen dat generaal Mac Mahon, plotseling van taktiek veranderende en eene beweging aannemende, welke oorspronkelijk niet in zijn plan lag, naar Magenta oprukte en de Oostenrijksche kolonnes, welke reeds aangekomen waren en nog bij voortduring versterking ontvingen, aanviel. Daardoor kreeg onze overige strijdmagt den tijd, om de keizerlijke garde te ondersteunen.

Ontegenzeggelijk is het verlies der onzen veel grooter dan het aanvankelijk opgegeven is. Volgens sommigen moet dit wel op 8000 man geschat worden. Het verlies der Oostenrijkers wordt thans op 13000 à 14000 man geschat, terwijl het aantal gevangenen, die in onze handen zijn gevallen, veel grooter schijnt dan de eerste opgave het deed voorkomen.

— De geheele bevolking te Milaan was bij de aankomst onzer troepen aldaar ontwapend: geen pistool, geen bajonet is gevonden, dat bruikbaar is. De geweren, welke in 1848 in kelders en onder den grond werden verborgen, zijn niets meer dan oud roest.

— Het *Bulletin des Lois* bevat de wet, waarbij bepaald wordt dat in 1860 140,000 man van de ligting van 1859 onder de wapenen zullen worden geroepen.

— De keizerlijke veldtent die Z. M. tot zijn gebruik gedurende den oorlog heeft medegenomen is zulk eene gelukkige vereeniging van ligtheid en gemakkelijke inrigting dat het als een meesterstuk van zamenstelling wordt geroemd. Dezelve werd vervaardigd toen er sprake van was, dat de keizer zich naar de Krim zou begeven, doch verandering van plannen maakten haar toen nutteloos. — De tent bevat eene volledige suite van kamers; slaapkamer, kabinet, receptiekamer enz. in een woord, het is een klein huis, terwijl er nog de merkwaardigheid bij is, dat dezelfde schrijftafel die Napoleon I in zijne veldtogten gebruikte ook in deze tent hare diensten leent.

— Kunnen soms verdichte verhalen zulke gruwelijke wreedheden schetsen dat het den lezer in afschuw doet uitroepen dat men zulke dingen in het werkelijk leven toch nooit ziet gebeuren, dan biedt daarëntegen soms ook het werkelijk leven zulke gevallen aan als den gevoeligen mensch doen ijzen en hem op zijne beurt doen uitroepen *Mijn God! hoe is het mogelijk!*" En toch is het niet alleen mogelijk, maar in de daad waar, dat er soms te midden der beschaafde maatschappij in koelen bloede gruweldaden worden bedreven, waar zelfs de wildste verbeelding niet aan denken zou om dezelve als mogelijk voortestellen.

Het was in 1858, thans ruim een jaar geleden, dat in het departement Loir et Cher eene jonge vrouw, Roset genaamd, zich in het huwelijk verbond met eenen weduwnaar, Gauthier, die uit zijn vorig huwelijk twee kinderen had overgehouden.— Zij en hare moeder lagen het er op toe om Gauthier er toe overtehalen om een testament te maken waarbij hij zijne jonge vrouw tot universele erfgename benoemde van al zijne bezittingen, doch toen men daaromtrent eenen notaris raadpleegde, verklaarde deze dat hij zulk een testament als zij wenschten niet mogt opmaken, zoolang er nog kinderen uit het vorig huwelijk in leven waren. — Het jongste kind, dat nog geen jaar oud was, was op dien tijd nog bij de min waar het na den dood zijns moeders was uitbesteed geworden, doch nauwelijks had de stiefmoeder de uitspraak van den notaris vernomen of het werd in het vaderlijk huis teruggehaald. — Toen het kind aldaar aankwam was het gezond en sterk, maar de stiefmoeder gaf hem zeer weinig te eten en dwong het arme wicht dagelijks om aanzienlijke hoeveelheden wijn en cognac in te slikken zoodat op den derden Julij het ongelukkige schaap eenen harden dood stierf. — Dit was eene schrede nader tot het verlangde testament waars de geldzuchtigen op aasden: nog slechts één kind stond tusschen haar en het doel waarom zij voor deszelfs vader liefde had gehuicheld, en het moordmiddel dat het jongste kind had uit den weg geruimd was niet bij het oudere in toepassing te brengen want het drie-jarig kind liet zich het voedsel niet meer door andere toebrengen. — Wanneer men zich echter in 't geheel niet bekreunt om den aard der middelen die men ter bereiking van het voorgestelde doel aanwendt, dan zeker heeft men weinig scherpzinnigheid noodig om iets uit te denken, en nog veel gemakkelijker wordt het in een geval als het onderhavige wanneer men tot zelfs het laatste denkbeeld van gevoel heeft uitgeschud. — Ten einde geene achterdocht te wekken liet men ruim zes maanden over den eersten moord verloopen, toen op eens in den ochtend van den 19den Januarij de vrouw van Gauthier met hare moeder naar buiten kwamen geloopen en aan de in de buurt wonende lieden mededeelden dat het overgebleven kind in het vuur was gevallen en zich had doodgebrand. Deze kwamen binnen en zagen het lijkje van het drie-jarig kind, deerlijk verbrand voor den haard liggen, maar een geneesheer die er bij kwam en het kind nauwkeuriger bekeek, verklaarde dat het op het vuur was geworpen en met het gelaat er in was gedrukt geworden tot dat het dood was. — Daarop werden de beide vrouwen in hechtenis genomen en de oudste, de weduwe Roset, bekende al spoedig, met stuitende schaamteloosheid, dat zij hare dochter had voorgesteld om het kind te verbranden, en toen deze daarin had toegestemd, had zij het kind op het vuur geworpen. — „*In het eerst*, zoo zeide zij," *schreeuwde het kind, maar ik drukte het hoofdje voorover met „het gezigtje in het vuur tot dat het stil was; toen spartelde het nog een weinig en toen het zich niet meer bewoog ging ik weg.*" — Terwijl deze gruweldaad werd gepleegd zat de dochter der moordenares, stiefmoeder van het arme slagtoffer, bedaard aan de deur op den uitkijk.

Het Cour d' Assises van het departement Loir et Cher heeft de beide vrouwen veroordeeld tot levenslange dwangarbeid.

ENGELAND.

Blijkens eene officiële opgave betreffende de Engelsche landmagt zijn in het vorige jaar 91,971 manschappen aangeworven en niet minder dan 23,360 soldaten gedeserteerd, en waren er op 31 December ll. 42,234 recruten onder de wapenen.

— Lord Stanley, de Engelsche minister voor de Indische zaken, heeft zeer onlangs nadere instructiën betreffende het openbaar onderwijs naar Indie gezonden. Hij handhaaft daarin het beginsel van strikte onzijdigheid der regering in godsdienstzaken, hetwelk in de proclamatie, waarmede de Koningin het bestuur over Indie heeft aanvaard, verkondigd is. Hij bepaalt, dat de Bijbel in de schoolbibliotheken voorhanden moet blijven en dat de leerlingen gelegenheid moeten hebben om dien des verkiezende te lezen en te raadplegen; maar hij verlangt, dat in alle gouvernementsinrigtingen van onderwijs het onderrigt zich tot onderwerpen van wereldlijken aard bepale.

EENE STEM DES VERWIJTS.

Het volgende stuk dat, naar onze meening, voor onze lezers niet geheel van belang ontbloot zal zijn, nemen wij over uit een der, onlangs verschenen, Engelsche nieuwsbladen.

Ten tweedemale, gedurende de luisterrijke regering van Napoleon III, is Frankrijk in eenen oorlog gewikkeld, die geheel het vaste land van Europa met besmetting bedreigt, en, wat men ook moge denken in Engeland, waar de staatsmannen de dwaze gewoonte schijnen te hebben aangenomen om te ontkennen wat zij niet willen zien of gelooven, of wel, er hunne oogen voor te sluiten, de Franschen weten dat het ditmaal een groote oorlog is, die aanspraak heeft op hunne *énergie* en vaderlandsliefde, dat het geene geringe uitbarsting is, plaatselijk in haren oorsprong en hare inzigten, maar eene ontploffing die een streven doet ontwaken, dat sedert de verbanning naar Elba sluimerde, die hartstogten doet ontvlammen, welke verborgen, doch niet uitgebluscht lagen, na den slag bij Waterloo. De voorbeeldelooze gretigheid, waarmede alle klassen des volks voor de leening van £. 20,000,000 sterling, door den keizer gevraagd, ingeschreven hebben, is misschien de ongehoordste gebeurtenis van onzen tijd. Zelfs de diplomaten, die voor het meerendeel al te zeer *blasés* en al te onverschillig zijn, om zich ergens over te verwonderen, slaken een diepen zucht, uit verbazing over de geestvervoering van het Fransche volk. Zij zijn genoodzaakt toetegeven, dat Napoleon zijn volk en deszelfs hartstogten — deszelfs zwakke zoowel als deszelfs sterke zijde — door en door kent, en dat de oorlog, door hem aangevangen, hunne hartelijkste sympathie wegdraagt. Hij behale slechts overwinningen, en hij zal geen zoo groot geldelijk offer kunnen eischen, of het zal gebragt worden. Twintig millioen £. st. was al wat hij vroeg — een vrij aardig sommetje, dachten de Engelschen, om mede te beginnen, voornamelijk in een land met zoo weinig buitenlandschen

handel, zoo uitgemergeld bovenal, door het onderhoud, jaren aan een stuk, van vijfmaal honderdduizend man krijgsvolk. Maar, in plaats van twintig. worden hem nagenoeg twee-en-negentig millioen aangeboden. Er heerscht onder de kapitalisten, groot en klein, een bepaalde wedloop, om hunne schatten in de koffers van den staat uit te storten. Het getal inschrijvers voor de leening bedraagt niet minder den 525,000; en, daar er onder dezen in rond getal, 375,000 zijn, die voor slechts tien francs hebben ingeschreven, komen wij, onzes ondanks, tot de conclusie, dat het de groote hoop volks is — de boeren, de dienstboden, de concierges, en de kleine winkeliers; kortom, de mannen die hem op den troon hebben geplaatst — dat het die mannen zijn, die met alle geweld willen dat hij daarop blijve, die hem in zijnen Italiaanschen oorlog ondersteunen met eene woede welke geheel Europa doet verbaasd staan, en het grootste gedeelte er van wel met kommer mag vervullen.

Gedurende den oorlog in de Krim, stelde het Britsche volk zulk een edelmoedig vertrouwen in de Franschen, dat ieder waande dat armoede, en niet onwil, de natie weêrhield, den keizer te ondersteunen met die geestdrift, welke vereischt wordt voor groote overwinningen, en hun geld in leen af te staan, dan wel in betaling, bij wijze van belasting, toe te stemmen. Wij bedrogen ons allen. Er was geene armoede in het spel. Er was overvloed van geld in het land. Er was water in de steenrots van Horeb, doch Mozes had niet met den waren staf, daarop geslagen. Het gold eene zaak die noch de overleveringen deed herleven, noch de hartstogten van de massa in beweging bragt. Wat bekommerden zij zich om Turkije? Waarom leide de zieke man het hoofd niet ter ruste, opdat de gezonde zich van de prooi meester maakte, zoo als de loop der natuur mogt doen vermoeden? — Of liever, waarom sloot de gezonde man geenen koop met een of twee andere gezonde mannen, ten einde den buit onder elkander te verdeelen? Bovendien, welke roem was er bij den dans te behalen? — En nog, al ware er roem, zou Engeland zich daar niet de helft, zoo niet meer, van toeëigenen? Maar nu staan de zaken anders. Al de roem zal aan Frankrijk behooren, behalve dat luttele beetje — dat kluifje van het gastmaal, dat de keizer edelmoediglijk het schoothondje onder de tafel zal toewerpen. Sardinië zal zich nogthans met het aangebodene volkomen tevreden stellen. Het keizerrijk is inderdaad uit den schijndood opgewekt. Frankrijk is weder tot zich zelfgekomen. Er zijn koningrijkjes voor neefjes — zelfs voor generaals. De kaart moet vervormd, het vaste land uit deszelfs verbond gerukt, Italie aan Frankrijk gekettend, Oostenrijk, de oude, onverzoenlijke vijand, vernederd worden; ja, misschien de kroon der Cesars geplaatst op het hoofd van dengene, die zoo gaarne den Karel den grooten van het oude en den Bonaparte van het nieuwe Europa, in zijnen persoon zoude willen vereenigen.

„De fortuin begunstigt den stoute; en, hoewel Napoleon III bij den aanvang zijner loopbaan ouder is dan de eerste Napoleon toen hij die besloot; hoewel hij bij zijnen intogt in de vesting Alessandria, vier jaren ouder is dan Wellington toen hij de voltooijende zege van Waterloo bevocht; en hoewel het spel zoo roekeloos is, dat ééne groote nederlaag ten afgrond sleept, schijnen de voorteekenen, voor als nog, geheel en al ten gunste van den Franschen keizer. Zijne loopbaan is bijna even vol van wonderdadige voorvallen, als de „Arabische nachtvertellingen." Het schijnt als konde hij niets verkeerd doen. Alles wat hij aanraakt, wordt goud in zijne vingeren. Het geluk vergezelt hem, werwaarts hij zich wende. De wanhopigste onderneming neemt, in zijne hand, een gunstigen keer. „Het Keizerrijk is de Vrede," zegt hij, en de groote kapitalisten zijn tevreden met de verklaring. „Het Keizerrijk is de Oorlog;" en niet alleen de groote kapitalisten, maar zelfs de kleine, zijn dubbel voldaan. En zoo wentelt de bal om en om. De trommen worden geroerd, de trompetten gestoken, de vanen ontrold; de zon schijnt luisterrijk, en de opgetogen wereld aanschouwt het indrukwekkendste tooneel onzes tijds. Dit is het phantasmagoria van heden. Morgen zal het tooneel veranderen. In plaats van trommelgedruisch, het donderen van het geschut; in plaats van hoorngeschal, het kermen der gewonden en het rogchelen der stervenden, Lombardië en Piemont, thans door stortregens overstroomd, zullen doorweekt worden met vocht van eene andere kleur; en misschien zal Napoleon III een even groot regt hebben als zijn magtige voorganger, om zich een Veldheer en Veroveraar te noemen. Misschien ook niet. Maar, in ieder geval, de stukken bewegen zich op het schaakbord, de kans bestaat. Zonder twijfel heeft hij alle omstandigheden overwogen, zijn orakel het alternatief voorgehouden en een antwoord ontvangen; en is hij toegerust, gelijk *Ladij Macbeth*, niet met moed, dien ontkent niemand bij hem, maar met de onwrikbare overtuiging dat hij niet zal falen, dat hij spel en inzet reeds in de hand heeft,

Maar het einde is nog niet daar — wij hebben naauwelijks het begin.

INGEZONDEN STUKKEN.

Meneer den redacteur!

Ofschoon ik maar geamplojeerde an de konstruksiewinkel ben wil ik toch ook wel eris na de comedie gaan as de goeverneur der in komt, en daarom bin ik der gisteren avend in gala kostuum in geweest. Je mot weten, dat me vrouw nog zoo'n Hollanse halsdoek had, en die heb ik voor das gebruikt, en dat stond wat goed op me trouwpakje, dat ik voor vijftien jaar heb laten maken toen ik met me Griet trouwde. Toen ik nou van nacht thuis kwam, docht ik telkens: 't was drommels mooi, maar ik gaf er een ferme slok voor, as ik wist wat dat *gala* toch beduid? zou 't *warm* willen zeggen, docht ik gedurig want dat zwarte pak was verschrikkelijk warm, nou mot je weten, dat ik veul van de observasie hou, en daarom ben ik nog al meer gaan observeren, wat *gala* tog wou zeggen, maar 't was moeite voor niks, tot ik daar strakjes Ka ontmoette die getrouwd is met Gerrit die een neef heeft, die een goede kennis van Flip de kweekeling kent. Nou, ik heb 't toen aan Ka gevraagd, en die is 't huisgekomen met een frans papiertje, daar ik geen woord van versta, ach meneer, de redacteur vertaal 't is voor me, dan weet ik wat *gala* beduidt, en misschien weten dan in eens 't nog eenige lui, die 't zeggen en schrijven en ook niet schijnen te weten wat op 't briefje stond:

„*Gala* s. m. (du celt, *gal*, gaieté, réjouissance) Fête, réjouissance, „festin et cercle à la cour où tous les grands officiers sont à leur poste, „où tous les courtisans et leurs femmes assistent, et où chacun déploie „le plus de magnificence qu, il lui est possible. Unjour de gala, un habit „de gala, assister au gala etc. Lors de leur mariage, de la naissance de „leurs enfants, à l'anniversaire de leur propre naissance, pour la „fête de leur patron et dans quelques autres occasions il y a *gala* à la „cour des rois et de princes (Maléor).

„— Se dit par extension d'un repas splendide quelconque, òu l'on „étale un luxe inusité.

Dictionnaire national par Bescherille âiné *Paris* 1851.

Nou, meneer, je ken vast frans, want dat ken tegenwoordig iedereen, vertaal dat toch eens gauw voor me, want ik ken maar niet gelooven dat al die woorden beduiden, wat Ka zeit, dan kom je met een zwart pakje en een witte das in de comedie.

Ik ben je serviteur.

Klaas Stoffel.

MARKTBERIGTEN.

AMSTERDAM.

Koffij zonder vraag en prijzen nominaal; Van Batavia zijn per *Nieuw-Holland* 762 bn. voor particulieren aangevoerd.

Thee stil, Java-zwart met meer vraag, alsmede ook voor uitvoer.

Java-Tabak. Hiervan werden ruim 700 pn. binnengoed en omblad van 19 tot 43 c. na kwaliteit in veiling verkocht en bepaalde zich de vraag overigens alleen tot bruin gespikkelde soorten, waarvan weinig aan te bieden is; van het nieuwe gewas zijn 98 pn. Malang particulieren aanplant van voldoende kwaliteit getoond, die tot geheime prijzen bij inschrijving zijn afgedaan. Van Manilla bedong eene oude partij van 100 pn. Capiz 4a in veiling 37 à $37^3/_4$ c., voor deksoorten zoowel van Cagayan als Visayas waren betere prijzen te bedingen. De prijzen om te verkoopen noteren wij van:

		Centa.
Java dekblad	1a. gespikkeld	125 à 150
dito	2a. dito	100 „ 115
dito	ordinair dito	65 „ 75
dito	1a. glad	95 „ 115
dito	2a. dito	75 „ 90
dito	3a. dito	55 „ 65
Dek- en omblad		40 „ 48
Omblad en binnengoed		20 „ 28
Ordinaire en kerfsoort		17 „ 28

Suiker. Dit artikel schijnt na den gunstigen afloop der *N.* H. M. veiling weder meer de attentie te trekken en vindt geregelde kooplust; van Surinaamsch werden 300 vn. gedaan tot *f* $23^1/_2$ à *f* $28^1/_2$, benevens ruim 800 krandjangs Java in diverse sorteringen tot circa Meiveilings-prijzen. Wij vernemen dat afgedaan zijn: 529 krandjangs Java, N°. $9^3/_4$ tot *f* 29, van boord te ontvangen, 263 krandjangs dito N°. 12 op zolder liggende tot *f* $31^3/_4$ en circa 900 krandjangs dito, per *Elfstrand* van *f* 29 tot *f* $31^1/_4$.

Rijst. De omzet is alhier zeer beperkt, niettegenstaande de buitenlandsche markten eene vaste stemming hebben aangenomen en de verschepingen van dit artikel naar Europa, volgens de laatste berigten van Akyab, slechts $^1/_8$ gedeelte bedraagt van hetgeen in het vorig jaar op dit tijdstip verzonden was. De afdoeningen bestonden uit 4641 bn. ongep. Necransie in veiling verkocht van *f* $4^7/_8$ tot *f* $5^1/_4$, 1000 bn. Rangoon tot *f* $4^1/_2$ en 5645 bn. Necransie tot *f* 6 en 2521 bn. dito tot *f* $6^1/_8$. Gepelde soorten waren voor exportatie, hoofdzakelijk in fijne soorten, gevraagd en werden verscheidene partijtjes gedaan, wij noteren gep. Necransie *f* $7^1/_4$ à *f* $7^1/_2$; Rangoon *f* $6^3/_4$ à *f* $7^1/_4$; Java *f* $7^1/_2$ à *f* $8^1/_2$; Tafel *f* 12 à *f* 13.

Specerijen stil en zonder eenige attentie.

Banka-Tin. De positie van dit artikel blijft alhier vast en zoude men onder onze notering van *f* 78 à *f* $78^1/_2$ kwalijk te regt komen; onderstaand volgt de aankondigingen der N. H. M. Veiling te Amsterdam op 7 Julij a. s., die zal bestaan uit:

126,214 blokken Banka-Tin, waarvan 62,432 bl. ligg. te Amsterdam, 43,396 bl. ligg. te Rotterdam, 5,776 bl. ligg. Dordrecht, 6,837 bl. ligg. te Schiedam en 7,773 bl. ligg. te Middelburg; met voorbehoud deze hoeveelheid bij tijdige aankomst met p. m. 20,000 blokken te vermeerderen. In kavelingen van 500 blokken.

Verfwaren. Java-Indigo. De stemming blijft vast en vertoonde zich meer vraag: 250 kn. vonden met eene verhooging van 10 tot 20 c. boven veilingsprijzen nemers; de eigenaars van particuliere partijen bewaren eene vaste houding. Java-Coechenille. Kleinigheden vooral in de geringere soorten werden voor uitvoer genomen, waarvoor een kleine verhooging werd besteed.

Verfhouten. Geheel onveranderd met weinig handel. Laguna Campèche is tot vorige prijzen te koop, doch vindt daartoe geene koopers. St. Domingo is in loco tot *f* $2^3/_4$ R. C. te bekomen, grootere partijen zijn echter niet boven *f* $2^1/_2$ te verkoopen. Van Geelhout werden slechts kleinigheden verhandeld met uitzondering van eene partij van 70 tons, die van boord tot iets lageren prijs werd afgedaan. Eene partij zeer mooi Lima Nicaraguahout werd dezer dagen tot *f* 8 verkocht.

Droogerijen. Op 1 dezer zijn bij inschrijving aangeboden; 830 tobb. Japan Kampher, die niet zijn toegewezen, benevens 24 kn. Staranijsolie en 13 kn. Cassiaolie, die niet zijn gegund. Te Rotterdam werden 40 bn. Gutta percha tot geheimen prijs bij inschrijving verkocht. Op 6 dezer komen alhier 500 kilo Gutto Percha bij inschrijving aan de markt. Gom Damar *f* 30 à *f* 32. O. I. Gom Elastiek *f* 105 à 110. Schildpad *f* 12 à *f* 14.

Huiden. De stemming blijft vast, ofschoon door gebrek aan voorraad de afdoeningen onbeteekenend blijven. Bij inschrijving werden tot ferme prijzen toegewezen circa 850 st. runderhuiden, per *Doelwijk* en 158 st. caracycus, per *Raphael;* uit de veilingen werden tot volle opgehoudene prijzen circa 2652 st. O. I. runder- en buffel afgedaan.

Arak en Rum. Met uitzondering van 60 legg. arak, per *Ida Mathilda*, die bij inschrijving verkocht werden, ging in deze artikelen niets om.

Scheepstijdingen.

ROTTERDAM, 8 *Junij.*

Het Nederlandsche barkschip *Antoinette*, kapitein de Winter, dat den 2den Februarij van Cadix naar Montevideo en Buenos-Ayres vertrok, is den 1sten April jl. ten gevolge van dik weder en stroomverleiding op de Engelsche bank (in de mouding dar Plata-Rivier) gestrand. Alle pogingen die men in het werk stelde om het schip af te brengen, bleven vruchteloos en dewijl de minste verandering van wind het leven van de bemanning in het grootste gevaar kon brengen, was men genoodzaakt het schip te verlaten. Dit werd in drie booten bewerkstelligd en met deze vaartuigen dreef de equipage rond tot den volgenden dag, als wanneer zij opgenomen werden door het Engelsche schip *John Fielden*, kapitein Wm. Broadleij. Aan boord van dien bodem vonden zij eene menschlievende verpleging en arriveerden den 4den April te Montevideo.

(De bark *Antoinette*, groot 684 tonnen, werd in het jaar 1852 alhier, gebouwd en behoorde aan de reederij van de heeren A. F. Ebeling & Co.)

— Wij vernemen dat het barkschip *Viscaya* appèl heeft aangeteekend van het vonnis, door het admiraliteits Hof gewezen in de zaak van dat schip kontra het Nederlandsche schip *D'Elmina.* (*Zie ons vorig nommer.*)

— Het admiraliteits- hof te Londen heeft den 27sten dezer aan de bemanning der smak *Superior* eene belooning van £ 800 toegekend voor assistentie, verleend aan het Nederlandsche schip *Decima*, kapitein Janse, welke bodem zij (op de reis van Old-Calabar naar Amsterdam) den 27sten Januarij jl. in lekken staat in de Noordzee ontmoette, en tot den 6den Februarij assistentie verleende, op welken laatsten datum de *Decima* te Grimsby werd binnengebragt.

— Uit het wrak van het op den Banjaard verongelukte Nederlandsche schip *Witte Corneliszoon de With* zijn nog gevischt en te Brouwershaven aangebragt 26 schuitjes tin.

— Volgens brief van kapitein Esink, voerende het schip *Christina Agatha*, van Probolingo in Texel binnen, is hij in den nacht van den 28sten Mei in aanzeiling geweest met het schip *Winroth*, kapitein Salvesen, van Duinkerken naar Liverpool, en heeft hij daardoor belangrijke schade bekomen; het schip is echter digt gebleven.

Portsmouth 2 Junij. Het Nederlandsche schip *Sumatra*, kapt. Grivel, van Amsterdam naar Batavia, dat 1 Maart alhier, na bij Seaford op strand gezeten te hebben, lek binnenliep, doch nu de schade hersteld had en gereed was om de lading weder aan boord te nemen, is gisteren avond in een zware donderbui op zijde gevallen. Het schip heeft vijf der inhouten gebroken en nog andere schade bekomen, zoodat het op nieuw op de slip is gehaald om te repareren.

Lissabon 2 Junij. De Nederlandsche bark *Alcor*, kapitein van Oppen, van Rotterdam met troepen naar Batavia, is 30 mei alhier binnengeloopen, zijnde in aanzeiling geweest met het Engelsche schip *Anne Armstrong*, van Liverpool naar Bombay. De *Alcor* is lek, heeft de boegspriet gebroken en zware schade aan den boeg bekomen en zal moeten lossen om te repareren. De *Anne Armstrong* heeft naar men zegt ook zware schade en zou mede hier komen om dit te herstellen. Twee man der equipage van het Engelsche schip zijn op de *Alcor* overgesprongen. Kort na de aankomst der *Alcor* alhier is er muiterij onder de vreemde soldaten uitgebarsten, die evenwel door de vereende krachten der andere passagiers, officieren, onder-officieren, en ekwiepage is gesmoord, Overigens zijn er geene onheilen voorgevallen.

Savanna 17 Mei. Het alhier van de Algoa-baai gearriveerde Nederlandsche barkschip *Zeemanshoop*, kapitein Hansens, heeft bij de Warsaw eilanden op strand gezeten en zwaar gestooten voor het vlot kwam. Het schip is in het drooge dok gehaald en bij onderzoek is gebleken, dat het zeer veel geleden heeft.

Zeetijdingen.

Brouwershaven.

Aangekomen.

25 Mei. *Willem de Zwijger*, van der Dries, van Batavia. — 26 *Cortgene*, Dunlop, van dito. — 29 *Wm. Nelson*, Wood New-Orleans.

Vertrokken.

29 *Neêrlands Koningin*, Geerling, naar Batavia. — 8 Junij. *Tonia*, Zeeman, naar dito.

Zeilklaar.

9 *Japan*, Mulder, naar Batavia; *Joh Maria*; Wilhelmi, naar dito; *Maarten van Rossem*, van Dijk, naar dito.

Helvoetsluis.

Aangekomen.

29 Mei. *Dorothea Small*, Casa, van Wilmington. — 8 Junij *Guilletta*, Maresco, van New-York. — 6 Junij *Radiant*, Flinn, van Boston.

Vertrokken.

26 Mei, *Arnold Böninger*, Hashagen, naar New-York. — 27 *Seth Sprague*, Gillespy, naar dito; *Euterpe*, Kuypers, naar Batavia. — 29 *Bacchus*, Zuidema, naar Boston. — 5 Jnuij. *Cairo*, Wooster, naar New-York. — *Reijerwaard*, Bruijgom, naar Batavia.

Texel.

Aangekomen.

25 Mei. *Willem Daniel*, de Meester, van Batavia. — 30 *Henrietta*, Portengen, van Banjoewangie. — 1 Junij. *Louisa Maria*, Tjebbes van dito. — 3 *Christina Agatha*, Esink, van dito. — 4 *Plantage Dordrecht*, Brakke, van Suriname. — 7 *Two Brodre*, Lorensen, van Soerabaya.

Vertrokken.

26. Mei. *Sara Alida Maria*, Stapert, naar Samarang. — 28 *Josephine*, Hofker, naar Suriname. — 30 *Willem Jacobus*, Visman, naar Buenos-Ayres. — 31 *Calypso*, Nolles, naar Soerabaya. — 1 Junij. *Zee-Ster*, Zoetelief, Naar Curaçao. — 4 *Cuba*, Eijlers, naar Suriname; *Joanna Jacoba*, Sap, naar dito. — 5 *Suriname*, Rijntjes, naar dito; *Johanna Christina*, de Jonge, naar Kaap de Goede Hoop. — 6 *Willem Eduard*, van Wijk, naar Suriname. — 7 *Henriette Louise*, Dekker, naar Singapore. — 8 *Nederwaard*, Kwakkelsteyn, naar Soerabaya.

Zeilklaar.

9 *Macassar*, Rip, naar Batavia; *Prinses Amelie*, Groeneveld, naar Australie.

Veere.

Vertrokken.

8 Junij. *de Zwaan*, de Ruijter, naar Newcastle.

Schepen in Lading.

ROTTERDAM.

Batavia, *Elise Susanna*, van Boven Fagg. — *Kosmopoliet*, Bouten. — *Doelwijk*, Swart. — *Copernicus*, Visser. — *Diligentia*, van Bentveld.

Batavia en **Samarang**, *Paul Johan*, Kooy. — *Nederland & Oranje*, van Ruyven.

Batavia en **Soerabaya**, *Rotterdam*, Poort. — *Vier Gezusters*, Bik.

Batavia, **Samarang** en **Soerabaya**, *Johanna Lodewijk*, van der Waal.

Hongkong, *Maria Elizabeth*, Jonker.

Suriname, *Amerika*, Meermans.

New-York, *Alexandrine*, Titcomb.

Baltimore, *Mississippi*, Allen.

Boston, *Radiant*, Flinn. — *Leila*, Haynes.

AMSTERDAM.

Batavia, *Baron Forstner van Dambenoy*, Kruymel.

Batavia en **Samarang**, *Cornelis Houtman*, Rolman. — *Jan Pieterszoon Koen*, Hugenholtz.

Batavia en **Soerabaya**, *Graaf Dirk III*, Rotgans.

Batavia, **Samarang** en **Soerabaya**, *Amstel*, Rademaker.

Samarang, *Shanghae*, Uitermark.

Japan, *Prof. Suringar*, Sneltjes.

Suriname, *Wilhelmina*, Klint. — *Johannes Hermanus*, Wijgers.
Curaçao, *Raphael*, van der Velde Smit.
Havana, *Elvira*, Simon de Santalari.
Napels, *Lousia*, Antusch.
Livorno, *Henrica*, Strackholder.

Aangekomen Passagiers.

Van **Java:**

Per *Cortgene*, kapitein Dunlop: De heer Schill, met vrouw, 4 kinderen en 2 dienstboden, genaamd E. C. Sonderfandt en D. van Peggelen; mevrouw Nortier Leclerq; mevrouw Le Conge, mejufvrouw Le Conge, met zes kinderen van den heer Kleijn; een Javaansche bediende. — Per *Henriette Gerardina Susanna*, kapitein Sissingh: De heer H. D. van Gennip, zendeling. — Per *Willem Daniel*, kapitein de Meester: De heer C. van Barneveld, ridm. der kavallerie; jhr. C. J. van Beresteyn en dochter; mevrouw Weber en zoon.

Vertrokken Passagiers.

Naar **Samarang:**

Per *Sara Alida Maria*, kapitein Stapert: De heer W. K. Smit, de dames J. Begerinck, C. Clignet en W. Coers.

naar **Soerabaya:**

Per *Nederwaard*, kapitein Kwakkelstein: De heeren Busken Huët en Wuntenink.

GEBOORTEN, HUWELIJKEN EN STERFGEVALLEN

Bevallen:

H. L. Gossow, geb. Hecht, Z. Batavia 15 Julij. — E. A. Berestijn, geb. Gaijmans, Z. Batavia 16 Julij. — H. M. Adèr, geb. Stephanus, D. Batavia 19 Julij. — R. C. Mulock Houwer, geb. Brouerius van Nidek, D. Glopan 5 Junij. — L. H. B. van Eck, geb. van Barthold, D. Soerabaya 14 Julij. — L. Thomas, geb. Schalk, z. Soerabaya 22 Julij. — J. C. W. Broekman, Loust, D. Soerabaya 21 Julij. — C. Kater, D. Sintang 15 Julij. — M. Herklots geb. Merklein, Z. Indramaijoe 16 Julij.

Getrouwd:

G. W. C. Motman met C. C. Motman, Batavia 6 Julij. — J. W. Bille van den Dungen met J. H. F. Mentel, Pasoeroean 11 Julij. — H. M. N. de Haan met M. E. Martens, Soerabaya 18 Julij. — A. A. Ball met F. D. Lobrij, Modjokerto 15 Julij.

Overleden:

Het kindje van F. H. Sluijter, geb. van Gijen, Poerwokerto (Banjoemaas) 8 Junij. — Eur. Sergeant Raabe, Martapoera 27 Jnij. — A. E. Bruno, geb. van Guijlik; Batavia 13 Julij. — Het Zoontje F. W. C Ledeboer, geb. Jensen 10 m. Soerabaya 18 Julij. — W. F. B. Spaanderman geb. de Heer, 8 m. Batavia 11 Julij.

VERTREKKENDE PERSONEN.

J. C. Knoop. — Luitenant Kolonel Lammerée en familie. — B. Heldring.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Van.*
Julij.	22	Nederlandsche	Henriette Maria	N. D. de Boer	Melbourn.
„	—	Engelsche	Meteor	W. Lulij	Sijdneij.
„	—	Nederlandsche	Helmers	A. Messen	Batavia.
„	—	„	Eugenie	E. J. Baroman	Batavia.
„	23	„	Dolfijn	C. B. Brandligt	Amoij.
„	24	Ned. Ind.	Fathal Salam	Hadjie Abd. Karim	Passeer.
„	—	Z. M.	Stoomschip Samarang	Luit. t/z. le kl. von Schmidt auf Altenstadt	Batavia.
„	—	Ned. Ind.	Noorsaleh	Abdulla	Grissee.
„	25	Amerikaansche	Spitfire	J. W. Areij	Melbourn.
„	—	Ned. Ind.	Hing Aan	Hadjie Seman	Grissee.
„	26	„ „	Fathal haer	Sech Saleh Maskatie	Banjermassing.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Naar.*
Julij.	24	Nederl. Ind.	Almaas	Lim Anjar	Muntok via Grissee en Samarang.
„	25	„ „	Bacht Mastora	Said Machmoot b. Aloei Alhabassij	Senkawang via Sumanap.
„	—	„ „	Abdool Hassim	Said Alie b. Aloei Alhabassij	„ „ „
„	—	„ „	Stoomschip Ambon	W. A. J. Kuller	Batavia via Samarang.
„	—	Z. M.	Stoomschip Samarang	Luit. t/z. le kl. von Schmidt auf Altenstadt	Koers stellende om de West.
„	26	Ned. Ind.	Alfulck	Sech Abd. Kadir bin Abd. Baradja	Amboina via Banda.
„	—	Nederlandsche	Willem III	C. van der Burg	Samarang.
„	—	„	Wilhelmina Cox	M. P. Deibel	Singapoer.

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag.	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Bestemming.*	*Agenten.*
Nederlandsche	Johannes Hendrikus Ferdinand	Lodewijks	Onbepaald	Fraser Eaton & Co.
„	Landbouw	Kleijnenberg	„	„ „ „ „
Amerikaansche	Homer	Ellius	„	„ „ „ „
Hamburgsche	Magdalena	Harwichsen	Nederland	Mathieu Ebbs Ruijs & Co.
Zweedsche	Götheborg	Björk	„	„ „ „ „ „
Nederl. Ind.	Wilhelmina Cox	Deibel	Singapore	„ „ „ „ „
Pruisische	Nord	E. Lange	Onbepaald	„ „ „ „ „
„	West	Pust	In Reparatie	„ „ „ „ „
Zweedsche	Torcforrs	Jansson	Cowes	„ „ „ „ „
Nederlandsche	Osiris	Cramer	Nederland	Schimmelpenninck & Co.
„	Zeenimph	Witsen Elias	„	„ „ „
„	Acadia	Greefkes	„	„ „ „
„	Baron van Hardenbroek	Hennij	„	„ „ „
„	Metalen Kruis	Zuurdeeg	Australia	„ „ „
„	Gelderland	Crap Hellingman	Nederland	„ „ „
„	Jacqueline en Elise	Sikkens	Australia	„ „ „
„	Arij Scheffer	Kunst	Onbepaald	J. F. van Leeuwen & Co.
„	Willem III	Van der Burg	„	„ „ „ „ „ „
„	Commissaris des Konings van der Heim	Van Zanten	„	„ „ „ „ „ „
„	Jeannette Agatha	Cleijndert	„	„ „ „ „ „ „
„	Cornelia Geertruida	Hoeksma	„	„ „ „ „ „ „
„	Prins Maurits	J. J. Bart	„	B. Kopersmit & Co.
„	Aegidia en Pauline	T. K. Veldman	„	„ „ „ „
„	Elisabeth Antoinette	H. A. Besier	„	„ „ „ „
„	Neptunus	P. Schuurman	Nederland	„ „ „ „
„	Henriette Maria	De Boer	Nederland	„ „ „ „
Nederlandsche	Minister van Hall	O. de Haas	Nederland	Hill Broekman & Co.
„	Gebrs. Houtman	C. J. Bax	Onbepaald	B. J. van Eck & Co.
„	Samuel Hendricus	A. G. Bouten	In reparatie	„ „ „ „ „ „
„	Dorothea Henriette	D. Smit	Onbepaald	„ „ „ „ „ „
„	Ferdinandina Emma	R. A. Tange	Nederland	P. Kervel & Co.
„	China	G. G. Luttenberg	Amsterdam	„ „ „ „
Nederlandsche	Tagal	Göbel	Nederland	E. Ten Brinck & Co.
„	Eugénie	Bargman	„	„ „ „ „ „
„	Helmers	Nifsen	Onbepaald	„ „ „ „ „

Aangekomen Passagiers.

Met de Ned. Ind. bark *Meteor*, de heer G. Haijes; — Met de Ned Ind. brik *Dolfijn*, acht Chinezen.

Vertrokken Passagiers.

Met het Ned. Ind. stoomschip *Ambon*, de heer J. A. Stok, mejufvrouw de Pauw Z. M. troepen en bannelingen.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z. M. wachtschip Batavia; de stoomschepen Onrust, Phoenix en Merapie; de schepen Arij Scheffer, de Stad Schiedam, Prins Maurits, Osiris, Elisabeth Antoinette, Gotheborg, Metalen Kruis, Admiraal Tromp, Faidul Mobarak, Neptunus, Der West, Der Nord, Alida Maria, Amsterdam, Henriette Maria en Spitfire; de stoomschepen Macassar, en Palembang; de barken Fatal Ma-an, Saijan Maskoor, Louisa Jacoba Johanna, Naim Balgijer, Gebroeders Houtman, Banka, Marion Macentyre, Zeenimph, Johannes Hendrikus Ferdinand, Samuel Hendrikus, Tagal, Landbouw, Aegidia en Paulina, Commissaris des Konings van der Heim, Fathol Madjiet, Jeannette, en Agatha, Dennok Bintang Toedjoe, Baron van Hardenbroek, Minister van Hall, Wilhelmina Cox, Hoksing, Dorothea Henriette, Salma, Homer, Pictura, Magdalena, Jan Schouten, Gelderland, China, Torefors, Meteor en Eugenie; de brikken So-Ootdin, Fathal Hair, Cornelia Geertruida, Jacquelina en Elise, Talsum, Dolfijn en Fatal Salam; de schoeners Sarie Tengaroong. Hoseeng, Bingsceng, Johanna Catharina, Esther Helena, Marianne, Venus, Hing Thay, Helmers, Noorsaleh, Hing-Aan en Fathal Haer; de kotter Krabbe, Little Tot en Noorsasie.

PASOEROEAN.

AANGEKOMEN.

18 Julij. De Ned. Ind. brik *El-Ijezer*, gezagv. SAID ABDULLA BIN SALIM, van Sumbawa; de Ned. Ind. schoener *Coquette*, gezagv. J. VAN ZALINGEN, van Soerabaya; de Ned. Ind. kotter *Krabbe*, gezagv. MARDAM, van Panaroekan.

23 Julij. De Ned. Ind. schoener *Bella*, gezagv. JONO, van Sumanap; de Ned. Ind. schoener *Carolina*, gezagv. PA ROBIJA, van Soerabaya.

VERTROKKEN.

16 Julij. Het Ned. Ind. schip *L'Amitie*, gezagv. W. A. VALBERG, naar Grissee via Soerabaya; het Balische schip *Ida*, gezagv. H. PETERSEN, naar Balie.

18 Julij. De Ned. Ind. kotter *Krabbe*, gezagv. MARDAM, naar Soerabaya.

19 Julij. De Ned. Ind. schoener *Coquette*, gezagv. J. VAN ZALINGEN, naar Soerabaya.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Nederl. Ind. brik El-Ijezer; de kotter Mad Mira; de schoeners Bella en Carolina.

Aan- en Uitvoer te Soerabaya van den 25sten tot en met den 27sten Julij 1859.

AANVOER.

Van Batavia per het Nederl. schip *Eugénie*, gezagv. E. BARGMAN, agenten E. TEN BRINCK & Co.

150 hammen, 75/1 25/4 kisten wijn, 4 fusten wijn, SCHIMMELPENNINCK & Co; 8 kisten wijn, L. BOURICIUS; 1 kist klokken, C. H. VAN DER SCHEER.

Van Batavia per het Nederl. schip *Helmers*, gezagv. A. MESSEN, agenten E. TEN BRINCK & Co.

11 kistjes provisien, 10 vaatjes boter, E. TEN BRINCK & Co.

Van Batavia per het stoomschip *Palembang*, gezagv. KULLER, agent W. CORES DE VRIES.

30 picols kruid-nagelen, 5 kisten koopmanschappen, THOMAS; 32 kisten manufacturen, McMILLAN MARTEN & Co; 7 balen en kisten manufacturen, FRASER EATON & Co; 6 dubbele dommekrachten, 25 kisten manufacturen, 5 ploegen, 1 monster pakje, B. J. VAN ECK & Co; 12 vaten koopmanschappen, W. CORES DE VRIES; 1 kistje regaal, KONTER; 1 pak naaigaren, P. KERVEL & Co.

Van Batavia per het Ned. schip *Amsterdam*, gezagv. D. HERDERSCHEE, agent Gezagvoerder.

5 balen rood garen, N. H. M.; 100 ledige leggers, 4 balen manufacturen, P. KERVEL & Co; 2 kisten lampen, ANEMAET & Co; 520 platen spiauter, 509 kistjes zeep, McMILLAN MARTEN & Co; 1 kist kleederen, VAN DER HEIJDEN; 1 pak visch, JOHAN; 66 manden aardewerk, THOMAS; 19 kisten koopmanschappen, VAN DER ZWAAN; 25 kisten koopmanschappen, Gezagvoerder.

Van Passier (Borneo) per de Ned. Ind. bark *Fathool Salam*, gezagv. HADJIE ABDUL KARIM, agent Gezagvoerder.

4 picols koperwerk, 7 picols was, 40,000 bossen rottings, Gezagvoerder.

UITVOER.

Naar de Moluccos per de Nederl. Ind. bark *Alfulk*, gezagv. SECH ABDUL KADIR BARADJA.

30 vaatjes boter, J. F. VAN LEEUWEN & Co; 5 kisten madapollams, B. J. VAN ECK & Co.

Naar de Kokos Eilanden per de Nederl. Ind. schoener *Jessie* gezagv. TINGAL.

Ballast.

Naar Singapoer per het Nederl. schip *Wilhelmina Cox*, gezagv. M. P. DEIBEL.

8741 picols rijst, Go KISTJANG.

Naar Balie per de Nederl. Ind. schoener *Ardjoeno*, gezagv. SARIEDJO.
1 kist adr. rood katoen, Mc. MILLAN MARTEN & Co.

Naar Singkawang via Sumanap per de Nederl. Ind. bark *Abool Hassim*, gezagv. SAID ALIE ALHABASSIJ.

18 stoelen, ANEMAET & Co.

Naar Sumanap per de Ned. Ind. bark *Backt Mastora*, gezagv. SAID MACHMOET ALHABASS J,

Ballast.

Naar Sumanap per de Ned. Ind. bark *Fathool Karim*, gezagv. SECH ACHMAT BIN OEMAR FAGIE,

Ballast.

Naar Nederland per het Engelsch schip *Northern Light*, gezagv. J. A. MARSCHALL.

100 picols rotting, 100 leggers arak, $6600^{86}/_{100}$ picols rijst, 39 picols rotting, P. KERVEL & Co.

Naar Amsterdam via Panaroekan en Batavia per het Nederl. schip *Ferdinandina Emma*, gezagv. R. A. TANGE.

$123^{10}/_{100}$ bicols gutta percha, N. H. M.; $26^{12}/_{100}$ picols rotting, $4846^{16}/_{100}$ picols rijst, P. KERVEL & Co; $88^{27}/_{100}$ picols tabak, MAJOR MATZEN & Co; $99^{70}/_{100}$ picols zw. peper GEBR. VAN DELDEN.

Naar Nederland via Batavia per het Nederl. schip *Admiraal Tromp*, gezagv. J. VAN TUBERGEN.

$256^{29}/_{100}$ picols tabak, 12 picols koffij, $50^{40}/_{100}$ picols tabak, GEBR. VAN DELDEN; $51^{21}/_{100}$ picols tabak, HALGER VAN DER DUNGEN; 100 leggers arak, P. KERVEL & Co; 2000 stuks koehuiden, FRASER EATON & Co; 30 picols rotting, B. KOPERSMIT & Co en $5388^{28}/_{100}$ picols rijst, P. KERVEL & Co.

Naar Samarang per het Ned. schip *Willem III*, gezagv. C. VAN DER BURG.

278 kelder genever, VAN LEEUWEN & Co.

Marktprijzen.

SUIKER. Nominaal.
KOFFIJ. Nominaal.
RIJST (CARGA) per koijang ƒ 125 à ƒ 140.—
id. (WITTE) „ „ ƒ 160 à ƒ 170.—
KOEHUIDEN per picol
ARAK per legger ƒ 60.—
OLIE (KLAPPER)
OLIE (KATJANG.)
KADJANG MATTEN
ROTTING ƒ 7 à ƒ 8.—
WISSELKOERS. Pari.

PROTESTANTSCHE EEREDIENST

Zondag den 31sten Julij 1859.
's Morgens ten half negen ure.
Voorbereiding voor het H. AVONDMAAL.
Ds. VAN STEEDEN.

Maandag den 1sten Augustus 1859.
's Avonds ten half zeven ure.
BIDSTOND VOOR DE ZENDING.
Nederduitsch en Maleisch.

ROOMSCH KATHOLIEKE EEREDIENST

Zondag den 31sten Julij 1859.
Des morgens ten half zeven ure.

De inteekening in Nederland kan geschieden bij L. VAN BAKKENES & Co te *Amsterdam* en W. J. VAN HAREN NOMAN te *Leiden*.

GEDRUKT BIJ LE ROY & Co TE SOERABAYA.